

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta lesnická a dřevařská

Katedra lesnické a dřevařské ekonomiky

**Analýza využití sdílené a cirkulární ekonomiky v lesnicko-
dřevařském sektoru**

Bakalářská práce

Autor: Aleš Kůs

Vedoucí práce: Ing. Radek Rinn

2021

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta lesnická a dřevařská

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Aleš Kůs

Lesnictví

Hospodářská a správní služba v lesním hospodářství

Název práce

Analýza využití sdílené a cirkulární ekonomiky v lesnicko-dřevařském sektoru

Název anglicky

Analysis of Circular and Sharing Economy in the Forestry-Wood Industry

Cíle práce

Cílem práce bude analyzovat možnosti, předpoklady a překážky pro využití sdílené a cirkulární ekonomiky ve vybraných firmách lesnicko-dřevařského sektoru.

Metodika

V práci bude zastoupena analýza cirkulární a sdílené ekonomiky v ČR a realizováno dotazníkové šetření. Na základě zjištěných informací bude zhodnocen stav a perspektivy sdílené ekonomiky v lesnicko-dřevařském sektoru.

Bakalářská práce bude zpracována v souladu s formálními požadavky kladenými na tento typ prací na FLD ČZU.

Harmonogram práce:

4-8/2020: Analýza principů cirkulární a sdílené ekonomiky v lesním hospodářství s důrazem na oblast ČR

9-10/2020: Realizace dotazníkového šetření mezi vybranými subjekty lesnicko-dřevařského sektoru

12/2020: Vyhodnocení dat z dotazníkového šetření, předložení kompletně zpracované literární rešerše

3/2021: Zhodnocení výsledků, návrhová část práce – potenciál využití sdílené ekonomiky v ČR v lesnicko-dřevařském sektoru

4/2021: Předložení kompletně zpracované BP

Doporučený rozsah práce

35 stran

Klíčová slova

oběhové hospodářství; dotazníkové šetření; společná spotřeba

Doporučené zdroje informací

- Ghosh, Sadhan Kumar (Ed.). Circular Economy: Global Perspective. Springer, 2020, 485 p. ISBN 978-981-15-1052-6.
- HU, Ming (Ed.) Sharing Economy. Making Supply Meet Demand. Springer, 2019, 528 pp. ISBN: 978-3-030-01862-7.
- PICHT, Jan, Radim BOHÁČ a Jakub MORÁVEK, ed. Sdílená ekonomika tři roky poté – závěry a perspektivy. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 287 s. ISBN 978-80-7598-591-0.
- Sdílená ekonomika- Bohatství bez vlastnictví. Deloitte, 2017, 28 s. Dostupné na: <https://www2.deloitte.com/cz/cs/pages/deloitte-analytics/articles/sdilená-ekonomika-studie.html>
- Toppinen, Anne & D'Amato, Dalia & Stern, Tobias. 2019. Forest-based circular bioeconomy: matching sustainability challenges and novel business opportunities? Forest Policy and Economics. 110. 102041. DOI:10.1016/j.forpol.2019.102041.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – FLD

Vedoucí práce

Ing. Radek Rinn

Garantující pracoviště

Katedra lesnické a dřevařské ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 1. 7. 2020

prof. Ing. Luděk Šišák, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 7. 8. 2020

prof. Ing. Róbert Marušák, PhD.

Děkan

V Praze dne 16. 04. 2021

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Analýza využití sdílené a cirkulární ekonomiky v lesnicko-dřevařském sektoru vypracoval samostatně pod vedením Ing. Rinna a použil jen prameny, které uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Jsem si vědom, že zveřejněním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním dle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách v platném znění, a to bez ohledu na výsledek její obhajoby.

V Praze dne

Podpis autora

Poděkování

Děkuji panu Ing. Radkovi Rinnovi za odborné vedení, velmi vstřícný a trpělivý přístup a cenné rady, které přispěly ke zpracování této bakalářské práce. Dále děkuji za přizvání k projektu, který určil výběr tohoto tématu.

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá analýzou využití sdílené a cirkulární ekonomiky v lesnicko-dřevařském sektoru. Práce obsahuje literární rešerši, která je rozdělena na dvě části. První část se věnuje sdílené ekonomice, konkrétně blízkému vysvětlení pojetí sdílené ekonomiky a segmentům a oblastem, kde je možné se s touto formou ekonomiky setkat. Především je zmíněna situace v České republice. Důležitou částí jsou modely sdílení – zvláštní pozornost je věnována B2B sdílení, které je využitelné na lesnicko-dřevařský sektor. Následují přínosy a limity sdílené ekonomiky a možnosti její regulace. V druhé části literární rešerše je přiblížena cirkulární ekonomika, její významnost a související důležité pojmy. Sdílená ekonomika je stěžejním tématem celé bakalářské práce, cirkulární ekonomika bakalářskou práci doplňuje z hlediska využití odpadů v lesnicko-dřevařském sektoru. Cílem bakalářské práce je analyzovat možnosti, předpoklady a překážky využití sdílené a cirkulární ekonomiky v lesnicko-dřevařském sektoru. Zpracování výsledků probíhalo pomocí dotazníkového šetření. Dotazováni byli řídicí pracovníci, kteří působí v podnicích v lesnicko-dřevařském sektoru na území České republiky. Mezi vybrané předměty sdílení pro účely bakalářské práce patří sdílení majetku, volných výrobních kapacit, lidských zdrojů a podílení se na společném nákupu. Většina oslovených respondentů již má povědomí o zmíněných formách ekonomiky. Principy oběhovosti mají v lesnicko-dřevařském sektoru dlouhou historii, důkazem jsou 2/3 respondentů, kteří se již s cirkulární ekonomikou setkali. Naproti tomu, se sdílenou ekonomikou se setkala 1/3 dotazovaných. Za hlavní pozitiva, která sdílená a cirkulární ekonomika přináší, respondenti označili snižování nákladů a zodpovědný přístup k životnímu prostředí. Naopak jako největší limity vidí nedostatek potenciálních partnerů a starost o svá pronajatá aktiva. V otázce zapojení do online platformy, která zprostředkovává spojení nabídky a poptávky, jsou respondenti zdrženliví a téměř polovina není rozhodnuta. Většina dotazovaných spatřuje ve sdílené a cirkulární ekonomice příležitost růstu.

Klíčová slova: společná spotřeba, B2B sdílení, oběhové hospodářství, udržitelný rozvoj, omezené zdroje

Abstract

The bachelor's thesis deals with the analysis of the use of shared and circular economy in the forestry and wood industry. The work includes a literary research, which is divided into two parts. The first part is dedicated to the shared economy, specifically a close explanation of the concept of the shared economy and the segments and areas where it is possible to meet this form of economy. Primarily is mentioned the situation in the Czech Republic. An important part is the sharing models - special attention is paid to B2B sharing, which is usable in the forestry and wood industry. The following are the benefits and limits of a shared economy and the possibilities of its regulation. The second part of the literature research describes the circular economy, its significance and related important concepts. Shared economics is a key topic of the whole work, circular economics complements the work in terms of the use of waste in the forestry and wood industry. The aim of the bachelor thesis is to analyse the possibilities, presumptions and obstacles to the use of shared and circular economy in the forestry and wood industry. The results were processed using a questionnaires survey. The interviewees were managers who work in companies in the forestry and wood industry in the Czech Republic. Selected subjects of sharing for the purposes of the bachelor's thesis include the sharing of property, production capacity, human resources and participation in joint purchasing. Most of the respondents are already aware of the mentioned forms of economy. The principles of circulation have a long history in the forestry and wood industry, as evidenced by 2/3 of respondents who have already encountered the circular economy. In contrast, 1/3 of respondents encountered a shared economy. Respondents identified cost reduction and a responsible approach to the environment as the main positives of a shared and circular economy. On the contrary, they see the lack of potential partners and care for their rented assets as the biggest limits. Respondents are cautious to join the online platform, which mediates the connection between supply and demand, and almost half are undecided. Most respondents see a shared and circular economy as an opportunity for growth.

Key words: collaborative consumption, B2B sharing, circular economy, sustainable development, limited resources

OBSAH

1	Úvod	13
1.1	Cíle práce	14
2	Literární rešerše	15
2.1	Sdílená ekonomika	15
2.1.1	Vymezení blízkých pojmů a pojetí.....	20
2.1.2	Oblasti sdílené ekonomiky	21
2.1.3	Vznik a růst sdílené ekonomiky	22
2.1.4	Segmenty sdílené ekonomiky.....	23
2.1.5	Sdílená ekonomika v České republice.....	25
2.1.6	Modely sdílené ekonomiky	28
2.1.7	Přínosy sdílené ekonomiky	32
2.1.8	Limity sdílené ekonomiky a její regulace	34
2.1.9	Východiska a doporučení	37
2.1.10	Předměty sdílení v lesnicko-dřevařském sektoru.....	38
2.2	Cirkulární ekonomika.....	39
2.2.1	Zájem o cirkulární ekonomiku	41
2.2.2	Odstup od lineární ekonomiky a zavádění cirkulární ekonomiky... 42	
2.2.3	Akční plán oběhového hospodářství	43
2.2.4	Vymezení blízkých pojmů.....	44
2.2.5	Cirkulární ekonomika v lesnicko-dřevařském sektoru.....	46
3	Metodika.....	48
3.1	Respondenti.....	48
3.2	Struktura dotazníku	48
3.3	Vyhodnocení dat	49

3.4	Distribuce dotazníku	49
4	Výsledky	50
4.1	Identifikační část	50
4.2	Cirkulární ekonomika.....	54
4.3	Sdílená ekonomika	61
4.4	Předpoklady a překážky pro využití CE a SE	66
5	Diskuze	71
6	Závěr.....	72
7	Seznam literatury a použitých zdrojů	76
8	Seznam příloh	81

SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Obrázek 1 - Model sdílení P2P – Zdroj: vlastní zpracování dle (20)	29
Obrázek 2 - Model sdílení B2C – Zdroj: vlastní zpracování dle (20)	30
Obrázek 3 - Model sdílení B2B – Zdroj: vlastní zpracování dle (20)	31
Obrázek 4 - Cirkulární ekonomika – Zdroj (31).....	43
Obrázek 5 - Klíčové pilíře udržitelného rozvoje – Zdroj (37).....	45
Graf 6 - Zaměření společnosti dle kategorií CZ NACE – Zdroj: vlastní zpracování	51
Graf 7 - Počet zaměstnanců – Zdroj: vlastní zpracování	52
Graf 8 - Sídlo společnosti – Zdroj: vlastní zpracování	53
Graf 9 - Nejčastější zákazník – Zdroj: vlastní zpracování.....	54
Graf 10 - Povědomí o cirkulární ekonomice – Zdroj: vlastní zpracování	55
Graf 11 - Setkání s cirkulární ekonomikou – Zdroj: vlastní zpracování	56
Graf 12 - Zájem o efektivní využívání oběhu materiálu – Zdroj: vlastní zpracování	57
Graf 13 - Vytváření odpadů/vedlejších produktů – Zdroj: vlastní zpracování	59
Graf 14 - Nakládání s odpadem – Zdroj: vlastní zpracování	60
Graf 15 - Pozitivní příležitost pro společnost v CE – Zdroj: vlastní zpracování.....	61
Graf 16 - Povědomí o sdílené ekonomice – Zdroj: vlastní zpracování	62
Graf 17 - Setkání se sdílenou ekonomikou – Zdroj: vlastní zpracování.....	63
Graf 18 - Společný nákup s obchodními partnery – Zdroj: vlastní zpracování.....	65
Graf 19 - Pozitivní příležitost pro společnost v SE – Zdroj: vlastní zpracování	66
Graf 20 - Zapojení do online platformy – Zdroj: vlastní zpracování.....	67
Graf 21 - Pozitiva na principech SE a CE – Zdroj: vlastní zpracování	69
Graf 22 - Limity a rezervy SE a CE – Zdroj: vlastní zpracování.....	70

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Segmenty sdílené ekonomiky – Zdroj (2)	24
Tabulka 2 - Zaměření společnosti dle kategorií CZ NACE – Zdroj: vlastní zpracování	50
Tabulka 3 - Počet zaměstnanců – Zdroj: vlastní zpracování	52
Tabulka 4 - Nejčastější zákazník – Zdroj: vlastní zpracování	53
Tabulka 5 - Povědomí o cirkulární ekonomice – Zdroj: vlastní zpracování	54
Tabulka 6 - Setkání s cirkulární ekonomikou – Zdroj: vlastní zpracování.....	55
Tabulka 7 - Zájem o efektivní využívání oběhu materiálu - Zdroj: vlastní zpracování .	56
Tabulka 8 - Vytváření odpadů/vedlejších produktů – Zdroj: vlastní zpracování	58
Tabulka 9 - Nakládání s odpadem – Zdroj: vlastní zpracování	59
Tabulka 10 - Pozitivní příležitost pro společnost v CE – Zdroj: vlastní zpracování	60
Tabulka 11 - Povědomí o sdílené ekonomice – Zdroj: vlastní zpracování.....	61
Tabulka 12 - Setkání se sdílenou ekonomikou – Zdroj: vlastní zpracování.....	62
Tabulka 13 - Předměty sdílení – Zdroj: vlastní zpracování.....	64
Tabulka 14 - Společný nákup s obchodními partnery – Zdroj: vlastní zpracování	64
Tabulka 15 - Pozitivní příležitost pro společnost v SE – Zdroj: vlastní zpracování	65
Tabulka 16 - Zapojení do online platformy – Zdroj: vlastní zpracování.....	66
Tabulka 17 - Pozitiva na principech SE a CE – Zdroj: vlastní zpracování	68
Tabulka 18 - Limity a rezervy SE a CE – Zdroj: vlastní zpracování.....	70

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A SYMBOLŮ

P2P	Peer-to-peer (rovný s rovným; klient – klientovi)
B2C	Business-to-customer (obchodní vztah společnost se zákazníkem)
B2B	Business-to-business (obchodní vztah mezi společnostmi)
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
SE	Sdílená ekonomika
CE	Cirkulární ekonomika

1 ÚVOD

Technologický pokrok roste stále větší rychlostí ve stále kratší době. Se současnou rychlostí pokroku se doposud nepotýkala žádná lidská generace. Pomyslné nůžky možností se stále rozevírají a úměrně s tím se zvyšují i nároky a tlak na řešení negativních dopadů spojených s lidskou činností. Společensko-technologický vývoj vytrvale roste a s ním i počet obyvatelstva. Vzhledem k této skutečnosti zároveň exponenciálně stoupají i nároky lidstva na čerpání omezených zdrojů, které způsobují masovou spotřebu a následnou tvorbu odpadu.

Zmíněné okolnosti současně způsobují vznik nových forem ekonomik. Jednou z nich je sdílená ekonomika. Technologický rozvoj, digitalizace a snadnější přístup k internetu zapříčinily její růst, který stále pokračuje. Zabývá se krátkodobým poskytnutím nevyužitých aktiv, obvykle za úplatu. Aby transakce mohla být uskutečněna, je zapotřebí zajistit přítomnost tří subjektů – poskytovatelů aktiv, zájemců o dočasné využití aktiv a online platformy, kde se centralizuje nabídka a poptávka. Hlavním přínosem sdílené ekonomiky je využití aktiv, která jsou již vyrobená. Sdílená ekonomika aktiva oživuje a zvyšuje jejich hodnotu. Jejím rozvoji rovněž přispívá změna spotřebního chování obyvatel, leckdy je totiž krátkodobý pronájem výhodnější než vlastnictví daného aktiva.

Naproti tomu cirkulární ekonomika vznikla spíše jako důsledek zvýšených nároků na čerpání zdrojů. Zabývá se komplexním přístupem k udržitelnějšímu způsobu života. Principy cirkulární ekonomiky jsou zaměřené na omezení plýtvání, opětovné využití materiálů a přechod k obnovitelným zdrojům. Předností cirkulární ekonomiky je přístup k odpadu jako k novému zdroji.

Ačkoliv obě zmíněné formy ekonomiky vznikly z rozdílných důvodů, tak jsou spolu často úzce provázané. Jejich hlavním společným znakem je zodpovědný přístup k omezeným zdrojům a k životnímu prostředí, který vede k trvale udržitelnému životu celé společnosti.

Soukromé a veřejné subjekty si čím dál více uvědomují svoji odpovědnost za prostředí, ve kterém žijí a působí. Každý obdržel dědictví minulých generací a svůj odkaz by měl v minimálně stejné podobě předat dál. Obzvláště lesnicko-dřevařskému sektoru je tento přístup velmi blízký. Aplikace principů sdílené a cirkulární ekonomiky v podnicích, které působí v lesnicko-dřevařském sektoru, může být možností, jak čelit současným výzvám, šetrně nakládat se zdroji a podpořit udržitelný rozvoj.

1.1 CÍLE PRÁCE

Cílem práce je analyzovat možnosti, předpoklady a překážky pro využití sdílené a cirkulární ekonomiky ve vybraných firmách lesnicko-dřevařského sektoru. Výsledková část bakalářské práce bude provedena na základě dotazníkového šetření. Sdílená ekonomika je stěžejní částí bakalářské práce, pozornost je věnována zejména B2B sdílení. Cirkulární ekonomika doplňuje bakalářskou práci v oblasti využití odpadů v lesnicko-dřevařském sektoru. Dílčím cílem práce je zjistit, zda společnosti spatřují ve sdílené a cirkulární ekonomice pozitivní příležitost pro svůj růst. V širším pohledu současně výsledek dotazování napoví, do jaké míry jsou společnosti v lesnicko-dřevařském sektoru schopni přijmout inovace a technologie a jak nahlíží na možnost zapojení nových forem ekonomických principů do své podnikatelské činnosti.

2 LITERÁRNÍ REŠERŠE

2.1 SDÍLENÁ EKONOMIKA

Sdílení lze bezesporu považovat za jeden z nejzákladnějších a nejstarších způsobů ekonomického chování v lidských dějinách. Vzájemná výpomoc v rodině, blízkém okolí či komunitě je stále zcela běžnou činností. Belk (1) definuje sdílení jako jednání a proces distribuce statků, které jsou v našem vlastnictví, těm, kteří mají zájem je využívat a naopak. Je to alternativa k soukromému vlastnictví a všichni účastníci sdílení se podílí na nákladech a výhodách této činnosti.

Pojetí sdílení je založeno především na principech jednoduchosti transakce, nepatrných transakčních nákladech, pružnosti a důvěře. Předpokladem této činnosti je existence jistého statku či služby a ochota vlastníka tento statek či službu poskytnout jinému subjektu, který má zájem předmět sdílení využít (2).

V posledních letech se koncept sdílení rozrůstá a proniká čím dál hlouběji do každodenních životů obyvatel. Zejména pomocí globálního rozvoje moderních technologií získává naprosto nový rozměr a je možné setkávat se s činností sdílení napříč mnoha obory.

Digitalní doba na prahu čtvrté průmyslové revoluce s sebou přináší i nové formy ekonomiky. Novým fenoménem posledních let je sdílená (kolaborativní) ekonomika. Rozvoj této formy ekonomiky je bezprostředně spojený s rozvojem digitálních platforem, které velmi usnadňují setkání nabídky s poptávkou (3). Za hlavní změnu lze považovat rozšíření dosahu sdílení, který spočívá ve sdílení s neznámými lidmi.

Sdílení aktiv prostřednictvím tržních kanálů ekonomiky je alternativní a šetrný způsob spotřeby, který poskytovatelům přináší větší hodnotu z vlastnictví a odběratelům snižuje náklady na užívání statků a služeb. Jednou z nejdůležitějších charakteristik sdílené ekonomiky je neměnnost vlastnictví aktiv používaných ke spotřebě. Zájemci získávají přístup ke statkům a službám na předem stanovenou dobu, obvykle za výrazně nižší částku, než by byl samotný nákup vedoucí k vlastnictví (4).

Ming (5) považuje sdílenou ekonomiku za udržitelnější alternativu k tradičním způsobům spotřeby, zejména ve městech se zvýšenou hustotou obyvatelstva. Rozvoj sdílené ekonomiky přisuzuje technologickému pokroku, konkrétně vývoji platform, mobilních zařízení a možnosti elektronických plateb.

Zjednodušeně lze sdílenou ekonomiku považovat za ekonomický model, kdy se prostřednictvím technologických platform propojují dodavatelé ochotní pronajímat svá aktiva se spotřebiteli, kteří mají zájem o dočasné využití těchto aktiv (2).

Předmětem sdílení mohou být taková aktiva, která:

- jsou v přebytku,
- jsou dočasně nevyužívána,
- využívají se nepravidelně,
- mají vysokou pořizovací cenu a pro určité subjekty je jejich vlastnění nevýhodné.

Vlastníkům statků poskytuje sdílená ekonomika možnost zpeněžení nevyužitých aktiv, tedy zdroj příjmů. Jednotlivci, kteří si z různých důvodů nemohou dovolit statek vlastnit, nyní mají příležitost jej dočasně využívat. Navíc sdílení, které je upřednostněno před vlastnictvím, přináší široké veřejnosti přínos ve formě eliminace negativních externalit, které jsou spojené s výrobou, distribucí, využitím a likvidací statků (5).

Obecná definice sdílené ekonomiky dosud není jednotná a nedošlo ke všeobecné shodě. V českých právních předpisech zatím není zakotvena a lze se tedy setkat s několika výklady a pohledy.

Analytický materiál *Analýza sdílené ekonomiky a digitální platform vytvořenou pro Sekci pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR* definuje sdílenou ekonomiku jako „*ekonomický ekosystém založený na sdílení lidských a přírodních zdrojů, který zahrnuje vytváření hodnot, produkci, distribuci, obchod a spotřebu zboží a služeb různými lidmi a organizacemi* (6).“

Evropská komise v Evropském programu pro ekonomiku sdílení zveřejnila tuto definici:

„Ekonomika sdílení označuje obchodní modely, v nichž jsou činnosti usnadňovány platformami pro spolupráci, které vytvářejí otevřený trh pro dočasné využívání zboží nebo služeb často poskytovaných soukromými osobami.

Ekonomika sdílení zahrnuje tři kategorie aktérů:

- i) **poskytovatele služeb**, kteří sdílejí aktiva, zdroje, čas a/nebo dovednosti – může se jednat o soukromé osoby nabízející příležitostně služby (tzv. „peers“, subjekty na stejné úrovni) nebo o poskytovatele služeb jednající v rámci výkonu svého povolání („profesionální poskytovatelé služeb“)*
- ii) jejich **uživatelé***
- iii) a **zprostředkovatele**, kteří – prostřednictvím on-line platformy – propojují poskytovatele s uživateli a usnadňují transakce mezi nimi („platformy pro spolupráci“). Transakce v rámci ekonomiky sdílení obecně nezahrnují změnu vlastnictví a mohou být prováděny pro zisk i neziskově (7).“*

Stephany (8) definuje sdílenou ekonomiku jako hodnotu při získávání nevyužitých aktiv a jejich zpřístupnění online komunitě. To má za následek sníženou potřebu aktiva vlastnit.

Dle Hůlky (3) lze pojem sdílené ekonomiky chápat ve dvou základních významových rovinách, které popisuje takto:

1. Společná spotřeba (collaborative consumption)

V zásadě jde o občanskoprávní vztah dvou či více nepodnikajících fyzických osob.

Společná spotřeba se dále dělí na institucionalizovanou formu, kterou představuje sdružení nebo spolek několika fyzických osob a slouží výhradně k uspokojování potřeb svých členů.

V praktické podobě se lze s touto formou sdílení setkat v sousedských komunitách, kde může docházet ke společnému sdílení majetku – např. nářadí.

Další formou je neinstitucionalizovaná společná spotřeba. Jedná se o situaci, kdy jedna osoba vlastní věc, kterou dočasně nevyužívá, proto ji krátkodobě přenechá k užití jiné osobě. Obvykle za úplatu, jejímž smyslem je úhrada nákladů spojených s provozními náklady předmětu sdílení a nevede k dosažení zisku.

Příkladem může být krátkodobé přenechání bytu či jeho části (po dobu dovolené, studijního pobytu apod.) (3).

2. Podnikání ve sdílené ekonomice

Digitální doba významně podpořila rozvoj online platforem a nových příležitostí. Sdílená ekonomika představuje nový model podnikání s hlubokým potenciálem. V tomto pojetí jde o výkon podnikatelské činnosti, jehož součástí je poskytovatel služby a provozovatel platformy. Oba tyto subjekty své činnosti provozují samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. (3)

Podobnou myšlenku zdůrazňuje rovněž Degryse (9). Sdílení je forma sociální výměny, která probíhá mezi lidmi, kteří se navzájem znají, bez jakéhokoli zisku. Sdílení je zavedenou praxí a dominuje konkrétním aspektům našeho života, například v rodině a blízkém okolí. Když je sdílení statků a služeb zprostředkováno trhem, je-li například společnost či platforma prostředníkem mezi spotřebiteli, kteří se navzájem neznají, již nedochází ke sdílení v pravém slova smyslu. Spotřebitelé platí za přístup ke statkům a službám někoho jiného po určitou dobu. Jedná se o ekonomickou výměnu a užitek, který převyšuje sociální rovinu.

Příchod sdílené ekonomiky okolo roku 2010 byl označován za nové hnutí, jemuž byly přisuzovány přívlastky jako demokratické, rovnostářské, solidární, sociální a antikonzumní. Skutečně je stále několik platforem, které na těchto principech stojí. Velká řada startupů se však od původní myšlenky spoluspotřebitelství vzdálila a nyní se z nich staly miliardové společnosti podnikající ve sdílené ekonomice. Prosté sdílení je

upořádáno a nyní se sdílená ekonomika věnuje spíše pronájmu, směně, spolupráci a poskytování služeb – zkrátka finančnímu přilepšení (10).

Chovanculiak (10) dále dodává, že vymežujícím znakem sdílené ekonomiky je aktivace nevyužívaných zdrojů prostřednictvím snížení transakčních nákladů. Za sdílenou ekonomiku považuje platformy, které ze spotřebních statků, které člověk využívá nanejvýš pár hodin denně (automobil, nářadí apod.), vytvoří kapitálové statky, které přinášejí hodnotu. Prázdný pokoj v domě už nemusí být pasivum, které je nutné vytápět, ale aktivum, které přináší příjem. Z prázdné garáže se může stát sklad pro podnikající sousedy. Jedná se o inovaci klasických obchodních modelů za přispění využívání technologií platform a internetu.

Veber (2) také uvádí, že sdílení se postupně mění od původního tradičního sdílení ke komerčnímu, které se blíží a přechází do podnikatelských aktivit. Vymezuje tyto způsoby sdílení:

- **Pravé sdílení** – rodinná, komunitní či sousedská výpomoc, služby a statky jsou poskytovány bezúplatně. Důležitá je zde sociální rovina a důvěra, poskytovatelé a odběratelé se znají.
- **Příležitostné sdílení** – občasné poskytnutí služeb a statků, obvykle za úplatu. S využitím online platformy nebo i bez ní. Motivací není zisk trvalých příjmů, ale pouze příležitostný přivýdělek, když se naskytne vhodná příležitost (např. dočasný pronájem bytu po dobu studijního pobytu v jiné zemi). Poskytovatelé a odběratelé se obvykle neznají.
- **Komerční sdílení** – na bázi online platformy, která propojuje poskytovatele a odběratele aktiv, kteří se neznají. Úplata je poskytována poskytovateli aktiv a určitý poplatek směřuje provozovateli platformy, která v tomto propojení hraje klíčovou roli (2).

2.1.1 VYMEZENÍ BLÍZKÝCH POJMŮ A POJETÍ

Ekonomika platform (Platform economy)

Podle Řehořové (3) je podstata sdílení určitá forma služby, ke které obvykle docházelo mezi navzájem známými osobami bez očekávání či nároku na zisk. Pokud je však sdílení obchodováno na trhu, nejedná se jednoznačně o sdílení, nýbrž o standardní obchodní činnost, vykonávanou za účelem zisku. Proto tuto činnost může lépe vystihnout označení **ekonomika platform**, která lépe odráží skutečnost, že dominantními ekonomickými hráči a zprostředkovateli se staly digitální platformy.

Přístupová ekonomika (Access economy)

Dařílková (3), která se odkazuje na článek *The Sharing Economy Isn't About Sharing At All* vydaném v časopisu Harvard Business Review od autorek Giany M. Eckhardt a Fleury Bardhi, uvádí, že pokud je sdílení zprostředkováno mezi navzájem neznámými jedinci, kde spotřebitelé na jedné straně platí zprostředkující platformě za **přístup** ke službám či zboží druhých, tak se jedná o směnu ekonomickou. Tedy směnu motivovanou především snahou o maximalizaci zisku, respektive minimalizaci nákladů. Za sdílenou ekonomiku považuje přímo bezúplatnou sociální výměnu k posilování společenských vztahů.

Zakázková ekonomika (Gig economy)

Gig ekonomika představuje termínovaný způsob práce různého druhu, který spočívá v tom, že společnosti si místo zaměstnanců pracujících na plný úvazek najímají nezávislé dodavatele a externí pracovníky. Příčinou růstu tohoto typu ekonomiky je rozvoj moderních technologií a změna potřeb lidí. Pro některé to může znamenat možnost flexibilní změny pracovního prostředí či osobní volnost, pro jiné zase dostupný přívýdělek. S gig ekonomikou se lze setkat v mnoha oborech, od osobní dopravy, přes dočasný pronájem volných kapacit, až po firemní outsourcingové služby v podobě daňových a auditorských služeb, údržby strojů či nakládání s odpady (11).

Zakázková ekonomika se dále dělí na dva základní druhy prací:

Work on demand (práce na vyžádání) = práce vykonávaná v místě potřeby. Příkladem mohou být služby vykonávané v oblasti osobní dopravy, úklidu a oprav v domácnostech či hlídání dětí.

Crowdwork = práce vykonávaná online, prostřednictvím internetu. Zejména se jedná o služby IT. Příkladem může být programování, překlad, správa dat či vedení účetnictví.

Obě formy umožňují velice pružný střet nabídky a poptávky, nejčastěji prostřednictvím internetových platforem a aplikací. Tato technologie umožňuje podnikům i jednotlivcům shánět pracovníky průběžně, pouhým výběrem nabídky a kliknutím. Výhodou je flexibilita, atraktivita a možnost zapojení pracovníků, kteří z různých důvodů pracují z domova (12).

2.1.2 OBLASTI SDÍLENÉ EKONOMIKY

Sdílená ekonomika se díky moderním komunikačním technologiím rozšiřuje především ve velkých městech a její potenciál dále roste. Způsob života tam dovoluje rozšiřovat nabídku a poptávku specializovaných služeb. Fenomén sdílené ekonomiky bude v budoucnu rovněž bezprostředně souviset s konceptem rozvoje chytrých měst, který se zaměřuje na efektivnější organizaci města na základě dat o jeho fungování (13).

Sdílená ekonomika má potenciál ovlivňovat životy lidí zejména ve třech následujících oblastech:

- **Ekonomická oblast** – dochází k efektivnějšímu nakládání s nevyužitými aktivy. Může se jednat například o movitý a nemovitý majetek. Zatímco vlastník dostane zapláceno za aktivum, které by dočasně nevyužíval, odběratel dané aktivum získá za zlomek pořizovací ceny a podílí se zároveň na jeho financování. Nastane situace, která je výhodná pro oba subjekty.

- **Sociální oblast** – sdílená ekonomika pozitivně přispívá k rozvoji komunit na základě sousedských výpomocí. Posiluje tím důvěru, zprostředkovává sociální interakce, poznání nových osob a napomáhá k efektivnější organizaci osobního života s možností přivýdělku a flexibilní pracovní doby.
- **Oblast životního prostředí** – sdílená ekonomika upřednostňuje dočasný pronájem libovolných aktiv namísto jejich vlastnění. To má za následek šetření omezených zdrojů a podporu trvale udržitelného života. Tato oblast úzce souvisí s cirkulární ekonomikou (13).

2.1.3 VZNIK A RŮST SDÍLENÉ EKONOMIKY

S podnikáním ve sdílené ekonomice je možné se v dnešní době setkat v celé řadě segmentů a každodenních činností. Stále je sdílená ekonomika považována za poměrně nový ekonomický model. Rozhodujícím obdobím jejího vzniku byla ekonomická krize z let 2008 a 2009. Kromě nezpochybnitelných negativ přinesla tato recese tlak na inovace, strukturální změny a přeměnu životních hodnot. Pro mnoho lidí se snížila dostupnost statků dlouhodobé spotřeby a bylo nutné poohlédnout se po alternativách, které by tento problém vyřešily. Jednou z populárních možností se stal krátkodobý pronájem aktiv. Celosvětová ekonomická situace se postupem času zlepšovala, nicméně potřebné principy a technologie sdílené ekonomiky již byly vymyšleny a následoval rozmach, který stále bezmezně pokračuje (14).

Veber (2) zmiňuje tyto důvody jejího růstu:

- Nástup moderních informačních a komunikačních technologií, především internetu, chytrých telefonů a aplikací, které umožňují propojit vzájemně neznámé subjekty na libovolnou vzdálenost.
- Změna životního stylu a hodnotového žebříčku zejména u mladé generace, která méně lpí na vlastnictví movitých věcí. Pro řadu lidí je přijatelnější operativní přístup k výrobkům a službám, odklon od vlastnictví ke krátkodobému užívání.

- Snaha objevovat něco nového, získat zážitek a uspokojení potřeb netradiční cestou. Částečně může být důvodem i vzdor vůči tradičním obchodním modelům.

2.1.4 SEGMENTY SDÍLENÉ EKONOMIKY

Za nejviditelnější a nejvyžívanější segmenty sdílené ekonomiky lze považovat cestování, dopravu, peníze a zábavu v podobě streamovacích služeb a hudby. Se sdílenou ekonomikou se však lze setkat v rozmanitých činnostech každodenního života. Některé segmenty díky sdílené ekonomice získaly zcela nový rozměr. Najdeme je v Tabulka 1.

Tabulka 1 - Segmenty sdílené ekonomiky – Zdroj (2)

Cestování	Domov	Finance
<ul style="list-style-type: none"> • ubytování 	<ul style="list-style-type: none"> • nářadí 	<ul style="list-style-type: none"> • půjčky
<ul style="list-style-type: none"> • průvodcovství 	<ul style="list-style-type: none"> • nábytek 	<ul style="list-style-type: none"> • pojištění
<ul style="list-style-type: none"> • prohlídky 	<ul style="list-style-type: none"> • umělecké předměty 	<ul style="list-style-type: none"> • investování
	<ul style="list-style-type: none"> • Freecycling* 	<ul style="list-style-type: none"> • virtuální měna
Zařízení	Luxusní zboží	Móda
<ul style="list-style-type: none"> • stroje 	<ul style="list-style-type: none"> • oblečení 	<ul style="list-style-type: none"> • oblečení
<ul style="list-style-type: none"> • nářadí 	<ul style="list-style-type: none"> • sporty 	<ul style="list-style-type: none"> • doplňky
<ul style="list-style-type: none"> • sportovní vybavení 	<ul style="list-style-type: none"> • svatby 	<ul style="list-style-type: none"> • make-up
Elektronika	Zábava	Doprava
<ul style="list-style-type: none"> • spotřebiče 	<ul style="list-style-type: none"> • knihy 	<ul style="list-style-type: none"> • auta
<ul style="list-style-type: none"> • fotoaparáty 	<ul style="list-style-type: none"> • hry 	<ul style="list-style-type: none"> • jízdní kola
<ul style="list-style-type: none"> • počítače 	<ul style="list-style-type: none"> • filmy 	<ul style="list-style-type: none"> • motocykly
<ul style="list-style-type: none"> • stereo technika 	<ul style="list-style-type: none"> • hudba 	<ul style="list-style-type: none"> • sdílení jízd
Domácí mazlíčci	Volný čas	Děti
<ul style="list-style-type: none"> • hlídání 	<ul style="list-style-type: none"> • kempování 	<ul style="list-style-type: none"> • hlídání dětí
<ul style="list-style-type: none"> • hotel 	<ul style="list-style-type: none"> • letní sporty 	<ul style="list-style-type: none"> • oblečení
<ul style="list-style-type: none"> • služby 	<ul style="list-style-type: none"> • zimní sporty 	<ul style="list-style-type: none"> • hračky
Jídlo	Prostory	Služby
<ul style="list-style-type: none"> • dodávky 	<ul style="list-style-type: none"> • kancelář 	<ul style="list-style-type: none"> • kurýři
<ul style="list-style-type: none"> • obsluha 	<ul style="list-style-type: none"> • obchodní prostory 	<ul style="list-style-type: none"> • pochůzky
<ul style="list-style-type: none"> • úklid, mytí 	<ul style="list-style-type: none"> • úložné prostory 	<ul style="list-style-type: none"> • úklid
<ul style="list-style-type: none"> • zahradní slavnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • parkoviště 	<ul style="list-style-type: none"> • opravy
Vzdělávání	Práce	Zemědělství
<ul style="list-style-type: none"> • jazyková příprava 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ příležitostná práce 	<ul style="list-style-type: none"> • výměna, prodej přebytků
<ul style="list-style-type: none"> • učebnice 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LET Systém** 	<ul style="list-style-type: none"> • sdílení zahrádky***
<ul style="list-style-type: none"> • konzultace 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ konzultace 	

Poznámky k tabulce:

Freecycling - nabídka nepotřebných věcí z domácnosti zájemcům, kteří je ještě využijí, na místo jejich likvidace. Jde například o nábytek, elektro přístroje, oblečení apod.*

*Local Exchange trading systém** (místní burza práce) – lokální komunitní výpomoc, zejména jde o činnosti spojené s opravami, rekonstrukcemi apod. Vzájemně si za výkon činnosti osoby neplatí, dochází však k registraci vynaložených pracovních jednotek (charakter úvěru) a následného splácení prací, až ji bude jiný člen komunity potřebovat.*

*Garden sharing*** (sdílení zahrádky) – činnost, která je rozšířená zejména v USA a Velké Británii. Ke sdílení dochází v případě, když majitel zahrádky, zahrady, či přilehlého pozemku již půdu nevyužívá a nabídne ji k užívání okolním zájemcům, kteří ji budou obdělávat a za poskytnutí majitel získá následně určitý díl – například ve vypěstovaných produktech (2).*

2.1.5 SDÍLENÁ EKONOMIKA V ČESKÉ REPUBLICE

Využívání služeb sdílené ekonomiky v České republice roste. Výzkum agentury Ipsos, který byl realizován v říjnu 2019, uvádí, že služby sdílené ekonomiky vyzkoušela již třetina obyvatel České republiky. Nejčastěji jde o mladé lidi mezi 18–29 lety z měst nad 100 tisíc obyvatel.

Pojem sdílená ekonomika zná více než třetina populace. Znalost jednotlivých poskytovatelů služeb je však mnohem vyšší. Mezi nejznámější společnosti patří Zonky, Uber, Airbnb a Liftago.

Mezi hlavní motivaci využívání sdílené ekonomiky patří dle dotazovaných respondentů úspora nákladů, lepší kvalita služeb, touha zkusit nové věci a v neposlední řadě i přivýdělek. Naopak mezi limity ve využívání sdílené ekonomiky patří nedostupnost služeb v okolí, obavy ze sdílení s cizími lidmi a absence jasných pravidel v právní úpravě.

Více než desetina oslovených respondentů již sama nějakou službu sdílené ekonomiky poskytuje. Tento trend je nadále rostoucí. Polovina oslovených respondentů považuje sdílenou ekonomiku za přínos pro Českou republiku (15).

Dle společnosti Deloitte se v roce 2017 podílela sdílená ekonomika na českém HDP 0,02 – 0,04 %, v peněžním vyjádření jde o 0,9 – 2 miliardy Kč. Potenciální podíl sdílené ekonomiky na HDP v České republice je stanoven od 0,5 – 1,2 % (dle metod Bottom-Up a Top-Down), tedy až 60 miliard Kč. Srovnatelný potenciál vykazuje i Německo či Rakousko (14).

Sdílená ekonomika je perspektivní a inovativní odvětví, které zaznamenává růstový potenciál. Každoročně se zvyšuje počet lidí, kteří služby ve sdílené ekonomice využívají, ať už z pozice poskytovatelů, tak i odběratelů (14).

2.1.5.1 NEJVYUŽÍVANĚJŠÍ SEGMENTY SDÍLENÉ EKONOMIKY V ČESKÉ REPUBLICE

Využití sdílené ekonomiky se neomezuje na konkrétní průmyslová odvětví a oblasti. Její různorodost lze aplikovat na jakýkoliv produkt nebo službu.

Doprava

Jednou z nejznámějších společností působící v dopravě a využívající principy sdílené ekonomiky je bezesporu Uber. Společnost, založená v Kalifornii v roce 2008, začala v České republice působit v roce 2014. Před vstupem Uberu vznikla tuzemská společnost Liftago, která na trhu působí od roku 2013. I díky drobnému náskoku si stále drží pevnou pozici. Dalším významným subjektem v osobní přepravě je původem francouzská společnost Blablacar, která se zabývá zprostředkováním spolujízd se zaměřením na delší trasy (14).

Současně v České republice působí několik společností, které se zaměřují na tzv. car sharing (sdílení automobilů). Vhodným příkladem je společnost Uniqway, která se označuje za první studentský carsharing. Zabývá se poskytováním vozů pro studenty a zaměstnance vysokých škol v České republice. Pro úspěšné využití se stačí zaregistrovat, stáhnout aplikaci, vybrat si automobil a již po několika minutách je možné si zaparkovaný vůz vyzvednout a službu využít – za pomoci aplikace a studentské karty se automobil odemkne. Tarif za využití je jasně daný a přehledný.

Nejde pouze o podnikatelský projekt v rámci sdílené ekonomiky a plnění potřeb klientů, velký důraz je kladen i na budování vztahů a rozvoj komunity (16).

Velkým českým bikesharingovým (sdílení cyklistických kol) projektem jsou Rekola. Vznikla v roce 2013 s myšlenkou zavést sdílení kol do větších měst České republiky. Na začátku byla repasována stará darovaná kola a aktuálně je v provozu kolem 1000 kol v Praze, Brně, Olomouci, Českých Budějovicích a Bratislavě. Popularitu sdílení kol dokládá 250 000 registrovaných uživatelů. Služba funguje na základě aplikace, díky které je kolo vybráno, nalezeno, odemčeno a zapláceno (17).

Ubytování

Nedosazitelným lídrem v oblasti ubytování ve sdílené ekonomice je americká společnost Airbnb. Pokud se již lidé setkali se sdílenou ekonomikou, ať už z pozice poskytovatele či odběratele služeb, pravděpodobně mají zkušenosti právě s touto společností, případně s Uberem. Obě zmíněné společnosti patří mezi nejúspěšnější společnosti této formy ekonomiky a mají velký vliv na jejím rozvoji. A to včetně všech pozitiv, která sdílená ekonomika přináší a jsou důvodem její popularity a růstu, tak i kontroverzí, které vzbuzuje.

K 30. září 2020 Airbnb nabízelo 5,6 milionu ubytovacích kapacit ve 100 000 městech ve více než 220 státech na světě. Takových parametrů nedosahuje žádná jiná společnost. Krátkodobý pronájem nemovitostí umožňuje vlastníkům zhodnotit svůj majetek více než v případě dlouhodobého pronájmu. Naopak odběratelé služeb za krátkodobě pronajatou nemovitost zaplatí mnohdy méně než v klasickém hotelu. To jsou hlavní důvody atraktivity této služby (14)(18).

Je potřeba zmínit i nekomerční, bezúplatné možnosti ubytování. Jedním z hlavních zástupců této formy sdílené ekonomiky v oblasti ubytování je Couchsurfing, který propojuje zájemce o ubytování a hostitele, kteří jsou ochotni zdarma poskytnou ubytovací kapacitu. Jedná se o pravé sdílení – spoluspotřebitelství, které neprochází trhem. Je vedeno touhou po nevšedních zážitcích, bezprostřední kulturní výměně, bližším poznání života hostitelů a vzájemném respektu založeném na důvěře. Odměnou

a pozorností za ubytování může být například drobný dárek v podobě charakteristického produktu ze své země, nákup potravin či uvaření večeře pro hostitele. Aktuálně tuto komunitu tvoří 14 milionů lidí ve více než 200 000 městech po celém světě (19).

Finance

Sdílená ekonomika se úspěšně prosazuje i v oblasti financí. Příkladem je **crowdfunding**, který přináší konkurenci tradičnímu bankovníctví. Jedná se o způsob financování, kdy se na úvěr či projekt jednomu dlužníkovi skládá více investorů. Zpravidla se půjčují menší částky, čímž dochází ke snižování rizika. Crowdfundingové platformy nejčastěji poskytují pouze online prostředí a zprostředkovávají finanční toky mezi investory a dlužníky. Úvěry jsou poskytovány individuální spotřebitelům i společně.

Pomocí digitálních platforem dochází k efektivnímu párování investorů a dlužníků a tím se snižují transakční náklady oproti klasickým formám bankovníctví. Nejedná se však o sdílení v pravém slova smyslu, ve skutečnosti se sdílí především riziko mezi věřiteli. Ti se po dobu splatnosti půjčky vzdávají možnosti nakládat se svými finančními zdroji (14).

Mezi nejvýraznější společnosti v České republice v oblasti crowdfundingu patří například Zonky, HitHit či Startovač.

2.1.6 MODELY SDÍLENÉ EKONOMIKY

Hlavní charakteristikou sdílené ekonomiky je její heterogenita. Jedná se o řadu obchodních modelů, trhů a produktů, a proto je obtížné najít společnou definici pro všechny tyto činnosti. Pokusy definovat kolaborativní ekonomiku se následně zaměřují na rozlišování různých aspektů obchodních modelů. Společným znakem obchodních modelů je existence platformy, kde dochází k setkání nabídky a poptávky (20).

2.1.6.1 PEER-TO-PEER (P2P) SHARING

Nejběžnějším obchodním modelem ve sdílené ekonomice je peer-to-peer. Doslovně se jedná o vztah rovný s rovným, v kolaborativní ekonomice lze vztah označit jako klient klientovi. P2P je nejběžnější model sdílené ekonomiky, statky a služby jsou sdíleny přímo mezi jednotlivci, kteří je vlastní. Příslušná platforma, kde se obě strany setkávají, jednoduše funguje jako prostředník mezi nabídkou a poptávkou, bez vlastnictví aktiv (20).

Příkladem tohoto typu modelu jsou často platformy, které spojují turisty a cestovatele s majiteli soukromého ubytování a vozů. Mezi hlavní zástupce komerčního P2P sdílení patří Uber a Airbnb, kteří za úplatu poskytují svá aktiva. Tento případ může být velmi výnosným obchodním modelem pro majitele či správce platformy, jelikož si účtují poplatky za uskutečněné zprostředkování služby. Klientům, kteří tyto služby přímo poskytují, může tato činnost rovněž přinášet atraktivní příjmy. Naopak mezi nekomerční zástupce patří například společnost Couchsurfing, která zprostředkovává bezúplatné sdílení bytů mezi majitelem a zájemcem o ubytování. Nekomerční platformy mohou být financovány například z poskytování reklamy a sponzoringu (14) (20).

Obrázek 1 - Model sdílení P2P – Zdroj: vlastní zpracování dle (20)

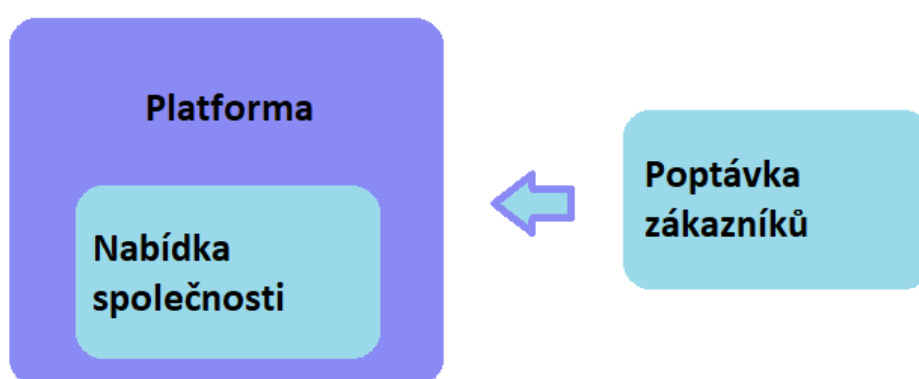
2.1.6.2 BUSINESS-TO-CUSTOMER (B2C) SHARING

B2C představuje obchodní vztah mezi společností a koncovým zákazníkem. Ve smyslu sdílení vyjadřuje tento vztah statky a služby, které společnost vlastní a nabízí spotřebitelům, kteří je dočasně za úplatu využívají. Nejčastěji opět prostřednictvím platformy, která často bývá ve vlastnictví dané společnosti.

Hranice mezi tradičním B2C obchodním modelem a B2C sdílením je někdy nejasná. Liší se v tom ohledu, že dochází k dočasnému pronajmutí aktiv a vlastnictví

zůstává na straně společností. Dalším důležitým znakem je, že interakce se zákazníkem jsou založeny hlavně na moderních komunikačních technologiích, jako je internet, aplikace, chytré telefony a počítače (20).

Typickým příkladem tohoto modelu sdílení je car-sharing (sdílení automobilů) a bike-sharing (sdílení kol). Společnosti vlastní automobily či jízdní kola a pomocí platformy je za úplatu poskytuje uživatelům.

Obrázek 2 - Model sdílení B2C – Zdroj: vlastní zpracování dle (20)

2.1.6.3 BUSINESS-TO-BUSINESS (B2B) SHARING

Zkratka B2B obecně vyjadřuje obchodní vztah mezi dvěma a více společnostmi. Ve sdílené ekonomice se jedná o sdílení statků a služeb navzájem mezi podniky. Tato skutečnost je často opomíjena, protože na první pohled se může zdát, že je sdílená ekonomika zaměřena více na koncového spotřebitele. V zásadě se podobá P2P sdílení, kde však individuální spotřebitele nahradí společnosti. Alternativně může být model B2B identický s modelem B2C v tom smyslu, že společnost vlastní platformu i předměty sdílení (20).

Oproti modelům zaměřených na spotřebitele však nabízí B2B sdílení možnost podnikům uvolnit zadrženou hodnotu v nevyužitých aktivech a zaměřit se na jejich poskytnutí jiným společností. Sdílení zdrojů zefektivňuje provoz podniků, umožňuje jim rychleji pracovat, pružně reagovat na změny trhu a získat přístup k aktivům, které si nemohou dovolit vlastnit (21).

Dnešní B2B sdílení zahrnuje širokou škálu služeb v mnoha odvětvích. Populární je například pronájem kancelářských a skladovacích prostorů, sdílené cloudové služby, sdílení majetku, pracovníků na volné noze a půjček – to vše jsou aspekty sdílené ekonomiky, které podniky využívají.

Ačkoliv prozatím B2B sdílení nedosahuje velikosti jako příbuzné P2P sdílení, stává se stále populárnějším a přináší pro společnosti atraktivní příležitost jak efektivněji nakládat s nevyužitými aktivy a jeho význam poroste i do budoucna.

Praktická část bakalářské práce se zabývá modelem B2B sdílení.

Obrázek 3 - Model sdílení B2B – Zdroj: vlastní zpracování dle (20)

B2B internetové tržiště

Jak již bylo zmíněno, nedílnou součástí fungující směny ve sdílené ekonomice je prostředí, kde se prodávající a nakupující setkají. Takovým místem se stává platforma – internetové tržiště. V B2B modelu se konkrétně jedná o tržiště zaměřující se na společnosti. Jedinečnou vlastností tržiště je, že pomocí informačních technologií může shromážďovat velký počet prodávajících a kupujících na jednom centrálním místě. Umožňuje jim, aby obchodovali mezi sebou navzájem za dynamické ceny za předem daných pravidlech směny. Hlavní výhodou je centralizace nabídky a poptávky v libovolném množství na konkrétním místě. Má-li být B2B tržiště oproti jiným e-commerce (elektronický obchod) úspěšnější, musí být neutrální a musí respektovat veškeré konkurenční zájmy všech účastníků směny. Zohlednit by se měl rovněž zájem veřejný (22).

Hlavní důvody vzniku B2B tržiště jsou především: (22)

- spojení nabídky a poptávky bez ohledu na geografickou vzdálenost – globální dosah a pružnost,
- efektivní spojení odběratelů a poskytovatelů statků a služeb, kteří se věnují stejnému odvětví,
- nízká cena připojení pro uživatele,
- nižší provozní náklady než u fyzických obchodů (majitelům či správcům platformy je zpravidla zaplacen poplatek za zprostředkovaný obchod, případně inkasují pravidelný poplatek za možnost užívání platformy).

Mezi charakteristické znaky B2B tržišť patří: (22)

- centralizovaný tržní prostor,
- neutralita,
- ex-post informace o obchodech a cenové historii,
- kvalifikace a regulace uživatelů,
- integrita,
- průhlednost,
- samoregulace trhu,
- důvěra,
- spolupráce,
- tržní pospolitost – místo setkávání uživatelů B2B tržiště.

2.1.7 PŘÍNOSY SDÍLENÉ EKONOMIKY

Rostoucí atraktivita sdílené ekonomiky je důsledkem celé řady pozitiv, které tento koncept ekonomiky přináší. Těží z toho všechny tři strany – poskytovatelé aktiv, jejich odběratelé a zprostředkovatelé transakcí.

Motivace vedoucí k zapojení do sdílené ekonomiky jsou různé. Pro odběratele to může být dostupnost aktiv, které jsou pro něj z různých důvodů nevýhodné vlastnit (14). Z pohledu poskytovatele aktiv je sdílení zase příležitost, jak efektivně naložit s nevyužitými statky. Zprostředkovatelé obvykle inkasují poplatek za poskytnutí platformy a spojení nabídky s poptávkou.

Mezi hlavní přínosy sdílené ekonomiky patří zejména snižování transakčních nákladů. To jsou takové náklady, které je nezbytné vynaložit k uskutečnění transakce. Zpravidla se jedná o čas a úsilí strávené vyhledáváním a získáváním informací (23). Snižování transakčních nákladů ve sdílené ekonomice spoří čas, zvýhodňuje ceny služeb a centralizuje nabídku a poptávku na jedno konkrétní místo. Tam je pak možné se jednoduše připojit přes aplikaci pomocí mobilu či počítače. To jsou hlavní důvody atraktivity tohoto přínosu.

Snižování transakčních nákladů je výhodné nejenom pro poskytovatele a odběratele – tedy uživatele platform, ale rovněž i pro jejich majitele. Chovanculiak (10) uvádí následující příklady – platforma Airbnb, zabývající se poskytováním krátkodobých pronájmů, v roce 2017 překročila hranici 3 milionů nabídek ubytování. A to vše bez vlastnictví jakékoliv ubytovací kapacity. Pouze na základě vlastnictví a správy své platformy, která se zabývá snižováním transakčních nákladů. Podobným příkladem je Uber. Tato společnost sdružuje nejvíce řidičů na světě, ačkoliv nevlastní žádná auta, která by nabízela pro přepravu. Společným znakem těchto společností je ten, že prostřednictvím svých platform nabízejí služby hmotného kapitálu v hodnotě několika miliard dolarů, ale přitom nemusely žádné ubytovací kapacity a automobily nakupovat – pouze oživují a nabízí ty existující.

Transakční náklady nejsou těmi jedinými, které se díky využití sdílené ekonomiky snižují. Z ekonomického hlediska je potřeba zmínit i úspory z rozsahu. Zejména v B2B modelu sdílení se lze setkat s variantou, kdy společnosti spolupracují a podílí se na společném nákupu. Jednotkové náklady se snižují zejména v oblasti pořizovací ceny a logistiky. Dále lze provozní náklady snížit tím, že vlastník pronajme dočasně nevyužívaná aktiva jinému zájemci, který se tak krátkodobě podílí na jejich financování.

Sdílená ekonomika přinesla zjištění, že ve skutečnosti mají běžní lidé daleko více kapitálu a možností s ním pracovat, než si do jejího příchodu mysleli. Tento nový koncept ekonomiky lidem umožňuje mnohem lépe nakládat se svými spotřebními statky, které po většinu své životnosti zůstávají nevyužity, a udělat z nich cenné aktivum. Současně nevyužívaným statkům přidávají hodnotu, uspokojují potřeby

zájemců a tím vydělávají peníze. Výsledkem je atraktivní rozšíření trhu se spotřebními statky a službami a zvyšování konkurence, které snižuje ceny. To způsobuje pozitivní dopad ve formě zvyšování blahobytu společnosti a tlak na inovace, diferenciaci a specializaci nabízených statků a služeb (10).

Možnost zhodnocování statků vyvolává tlak na zvyšování technické a informační gramotnosti lidí, čímž se zvyšuje počet poskytovatelů a odběratelů aktiv. (24) Tím je člověk veden k ekonomické samostatnosti, ať už se vyskytuje na kterékoliv straně transakce. Jelikož je obvykle možnost v aplikaci ohodnotit poskytovatele služeb a zveřejnit vlastní zkušenost ve formě recenze, dochází k samoregulaci nabízených aktiv a pomáhá to budoucím odběratelům k vhodnějšímu výběru (25).

Nezanedbatelným přínosem je posilování sociální roviny a spolupráce. Při sdílení dochází k interakci mezi lidmi. Předmětem sdílení jsou statky, které dočasně využívá jiná osoba či společnost. Uživatelé služeb sdílené ekonomiky navazují nové kontakty, nachází nové obchodní partnery a podílejí se na vzniku rozvoji komunity, která je založená na komunikaci v osobní rovině a důvěře (25).

Velmi důležitým přínosem je zodpovědné a udržitelné chování vůči životnímu prostředí. Zejména ve vztahu k vzácným zdrojům, které lze šetřit sdílením statků dlouhodobé spotřeby. Současně sdílená ekonomika umožňuje zvyšovat efektivní využití kapitálových statků (14).

2.1.8 LIMITY SDÍLENÉ EKONOMIKY A JEJÍ REGULACE

Šmirusová (26) zdůrazňuje, že rozvoj sdílené ekonomiky doprovází i řada negativních aspektů. Největším limitem sdílené ekonomiky v České republice je nedostatečná právní úprava. Ta stávající není v mnoha ohledech vyhovující a vede k výkladovým i aplikačním problémům. Sdílená ekonomika je realizována odlišným způsobem, než tradiční způsoby podnikání. To má za následek vytvoření šedé zóny nejistoty týkající se využitelnosti aktuálního znění právní úpravy.

Barancová (3) uvádí, že rozvoj sdílené ekonomiky naléhavě vyžaduje určení legislativních pravidel, protože už nyní má sdílená ekonomika velmi podstatný předstih před právní regulací. Tento náskok se bude dále významně zvětšovat, pokud právní úpravy jednotlivých států budou existenci sdílené ekonomiky přehlížet.

Nejenom v českém prostředí sílí hlasy o regulaci a zdanění sdílené ekonomiky. Dotýká se zejména těchto oblastí právní úpravy: (14)

- ochrana spotřebitele,
- ochrana hospodářské soutěže,
- pracovněprávní vztahy,
- daň z příjmu,
- daň přidané hodnoty,
- spotřebitelské úvěry.

Hůlka (3) uvádí příklad nedostatečné právní úpravy v pracovněprávním vztahu ve sdílené ekonomice, vyskytující se zejména v modelu P2P. Kontroverze, které se čas od času objevují v souvislosti se sdílenou ekonomikou, potvrzuje skutečnost, že provozovatelé platform se vyhýbají být označováni za zaměstnavatele. Poskytovatele služeb, kteří využívají jejich platformu, označují za pracovníky. Vzniká tak skupina pracovníků, která přestává být chráněna pracovním právem. Ačkoliv se jedná o zřejmý výkon závislé práce, tak to obě strany často zastírají vztahem dodavatel-odběratel a vystupují jako samostatné podnikatelské subjekty, poskytovatel služeb pak konkrétně jako osoba samostatně výdělečně činná. Provozovatelé platform odměňují pracovníky pouze za odvedenou práci na konkrétní zakázce a pracovníci nemají zaručenou žádnou minimální mzdu. Platformy se dále snaží zprostit odpovědnosti za škody a přenášejí ji na pracovníka. Nelpí na dodržování bezpečnosti práce a jejích částí, jako přestávce, délce směny, technického stavu prostředků apod. A jelikož platformy nejsou zavázány výpovědní dobou a udáváním důvodů, mohou pracovníkovi odepřít přístup k vykonávání služby, bez nároku na odstupné (3).

Negativní dopady zasahují nejenom tři hlavní subjekty kolaborativní ekonomiky – poskytovatele, odběratele a zprostředkovatele, ale i širokou veřejnost, která se

neúčastní procesu sdílení. Například rozmach ve sdílení ubytovacích kapacit, zejména v turisticky atraktivních místech, způsobuje růst cen nemovitostí, nedostupnost bydlení a negativně ovlivňuje životy obyvatel, kteří žijí v blízkosti zmíněných bytů. Krátkodobý pronájem bytů se vyplatí dvakrát až třikrát více než ten dlouhodobý. Většina nabídek ubytovací kapacity funguje na byznysovém modelu, nikoliv na pravém sdílení. Z bytů se tak stává spíše utajený hotel, ovšem bez nutnosti platit daně (27).

Albinsson a Perera upozorňují, že navzdory své popularitě je stav sdílené ekonomiky poněkud chaotický. Zmiňují negativní dopady na zaměstnance v zavedených průmyslových odvětvích, ve vztahu společností podnikajících ve sdílené ekonomice a společností podnikajících v tradičních modelech. Konkurenční postavení je poznamenáno zejména z důvodů rozdílných podmínek v podnikání. Důsledkem pak mohou být spory (například nedávný spor mezi taxikáři a společností Uber) (28).

Je však důležité zmínit, že negativa a rezervy sdílené ekonomiky se vyskytují zejména v uživatelsky nejrozšířenějším modelu sdílení – P2P (Peer-to-Peer). Společnosti, které se v tomto modelu sdílení v globálním měřítku vyskytují, do jisté míry využily nedostatečnou právní úpravu v jednotlivých státech. To má za následek občasně vzbuzování neshod a tlak na větší regulace.

Podle Barancové (3) rozvoj různých forem sdílené ekonomiky stále rozšiřuje, a proto by i právní systém jednotlivých států měl reagovat na tento stav a právně ukotvit uvedený ekonomický fenomén. Měl by chránit nejen poskytovatele služeb, ale i jejich příjemce – spotřebitele a kladně působit na celou společnost. Na aktuální rozvoj tohoto druhu ekonomiky v členských státech EU už reagovala samotná Evropská unie i Mezinárodní organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. Současně se tedy i ze strany členských států EU vyžaduje, aby podporovali rozvoj sdílené ekonomiky, nekladli překážky a stanovili základní právní limity.

2.1.9 VÝCHODISKA A DOPORUČENÍ

V České republice prozatím reagovala například Hospodářská komora, která v březnu 2018 zveřejnila Doporučení pro rozvoj sdílené ekonomiky (29), které vychází z několika předchozích analýz od Úřadu vlády a společnosti Deloitte.

- Sdílená ekonomika se pro řadu lidí může stát zajímavou možností, jak si z pozice poskytovatelů statků a služeb přivydělat, nebo naopak jak si statky a služby pořídit. Výhodou je větší výběr, rychlejší dodávky a bezpečnější přístup než v „offline“ světě.
- K vhodnému fungování však stát musí jasně nastavit pravidla v těchto klíčových oblastech: podnikání, odvody daní a dalších poplatků a ochrana spotřebitele. V případě očekávaného růstu pak bude muset stát řešit i sociální otázky.
- Dalším krokem je nastavit specifická pravidla směřující již na konkrétní oblasti sdílené ekonomiky (doprava, ubytování, finance apod.) a zajistit tak rovné podmínky pro všechny účastníky sdílení.
- Budoucí regulace by měla být přiměřená, principiální a otevřená. Dokument upozorňuje na riziko přesouvání aktivit do šedé ekonomiky v případě přísné regulace. Současně by měly být efektivně vymahatelné a nezvyšovat administrativní zátěž.
- Bude nutné jasně rozlišit a definovat hranici mezi příjmem z příležitostné činnosti a podnikáním. Dokument navrhuje rozlišovat nově tři kategorie příjmů: příležitostný příjem, přivýdělek a živnostenská činnost.
- Zvyšování právní jistoty by mělo zajistit sjednocení živnostenské a daňové legislativy. Současně je nutné dbát na srozumitelnost a přehlednost.
- V oblasti ochrany spotřebitele je důležité dbát zejména na vysokou úroveň informovanosti ze strany poskytovatelů platforem. Dalším důležitým prvkem je dočasné uchování komunikace jako prevence před spory a dostatečné seznámení uživatele s fungováním recenzí a hodnocení, které jsou v oblasti sdílené ekonomiky jedním z klíčů k úspěchu.
- Růst sdílené ekonomiky může být praktickou ilustrací výhod modernizace a digitalizace české ekonomiky (29).

2.1.10 PŘEDMĚTY SDÍLENÍ V LESNICKO-DŘEVAŘSKÉM SEKTORU

Lesní a dřevařská výroba představuje vhodné prostředí pro využití sdílené ekonomiky. Činnost výroby, ať už lesní nebo dřevařské, v jednotlivých společnostech značí přítomnost vlastnictví celé řady aktiv – může se jednat o těžební stroje, stroje na zpracování dříví, dopravní prostředky, výrobní kapacity či oběžný majetek. Pokud jsou tato aktiva krátkodobě nevyužitá, jsou v přebytku, nebo je jejich využití nepravidelné, tak se nabízí možnost jejich krátkodobého poskytnutí jiným zájemcům. Pro centralizaci nabídky a poptávky by vhodným prostředníkem byla online platforma. Nejvhodnějším modelem sdílení je B2B, tedy obchodní vztah mezi společnostmi.

Pro účely analýzy využitelnosti této formy ekonomiky v lesnicko-dřevařském sektoru jsem vybral následující předměty sdílení:

- sdílení nevyužitého majetku,
- sdílení volných výrobních kapacit,
- sdílení lidských zdrojů,
- sdílení odpadu,
- společný nákup.

Ačkoliv je využití sdílené ekonomiky v lesnicko-dřevařském sektoru prozatím ojedinělé, skrývá tento sektor zajímavý potenciál. Pro úspěšnou aplikaci sdílené ekonomiky v tomto sektoru je však potřeba překonat množství limitů. Blíže se analýze využití sdílené ekonomiky v lesnicko-dřevařském sektoru bude věnovat praktická část této práce.

2.2 CIRKULÁRNÍ EKONOMIKA

Cirkulární ekonomika se zabývá činnostmi, které vedou zejména k omezení plýtvání zdroji a tvorby odpadu a klade si za cíl šetrný a zodpovědný přístup k životu i podnikání.

Principy cirkulární ekonomiky nejsou žádnou novinkou, opět se jedná o koncept hluboce zakořeněný v historii lidstva, zejména v myšlení a šetrném spotřebním chování lidí. Rozvoj technologií již neomezuje využití cirkulární ekonomiky pouze na jedince a domácnosti, ale dovoluje tento koncept aplikovat ve strategiích veřejných i soukromých subjektů. Tím současně vzbuzuje pozornost u národních a nadnárodních institucí.

Cirkulární ekonomika, kterou lze nazývat rovněž jako oběhové hospodářství, je koncept založený na efektivním využívání zdrojů, jehož účelem je vytvořit soubor klíčových opatření k přechodu na více oběhové, zelené a udržitelné hospodářství. Je zřejmé, že tento přechod je v dnešním světě nevyhnutelnou záležitostí. Cirkulární ekonomika je založena na obnovitelném systému zaměřeném na nakládání s odpadem jako se zdrojem. Princip oběhovosti je následující: jakmile produkt dosáhne konce své životnosti, je nutné co nejvíce materiálů udržet a v rámci výroby je opětovně použít k vytvoření dalších produktů a ponechat jejich hodnotu (30).

Cirkulární ekonomika nachází inspiraci v přírodních ekosystémech, které jsou založeny na dokonalých a funkčních cyklech organických živin. Cirkulární ekonomika tuto představu aplikuje ve světě lidí. Mezi základní principy, které cirkulární ekonomiku definují, patří: uzavírání toků materiálů ve funkčních a nekončících cyklech, kde neztrácejí hodnotu, čerpání energie z obnovitelných a udržitelných zdrojů a navrhování takových produktů a služeb, které nemají negativní dopady na přírodní ekosystémy a lidské zdroje (31).

Oběhové hospodářství se zaměřuje na minimalizaci vzniku odpadu tím, že udržuje ekonomickou hodnotu produktů, materiálů a zdrojů co nejdéle v oběhu. Zajímavým východiskem je spolupráce mezi společnostmi prostřednictvím průmyslové symbiózy, kde je odpad jedné společnosti poskytnut jiné společnosti jako nový vstup. V

takovém systému je ztráta hodnoty produktů a jejich komponentů co možná nejmenší a celá výroba má tendenci využívat obnovitelné zdroje za účelem snížení závislosti na omezených zdrojích (32).

Aplikace oběhového hospodářství je schopna zmírnit nadměrné využívání omezených zdrojů a zároveň zachovat ekonomický růst. To vše na základě sdílení, leasingu, opětovného použití, renovace a recyklace v téměř uzavřené smyčce, aby se v maximální možné míře omezil únik zdrojů. Implementace oběhové ekonomiky u všech produktů nebo procesů začíná od koncepční a návrhové fáze. Vlastnosti výrobku by měly být takové, aby prodlužovaly jeho životnost. Společnosti však příliš často navrhují produkty pro jednorázové použití s kratší životností, čímž urychlují cyklus výměny. Delší životnost nejenže šetří materiálové zdroje, ale také umožňuje dlouhodobě rozložit uhlíkovou stopu produktu (30).

Principy cirkulární ekonomiky jsou aplikovatelné především v oblasti výroby. V oběhovém konceptu má výrobní proces za cíl spoléhat se na obnovitelnou energii, minimalizovat uhlíkové stopy, eliminovat použití toxických chemikálií a pečlivě přistupovat k využití odpadů. Zboží dlouhodobé spotřeby by mělo být navrženo tak, aby se dalo vrátit do biosféry s minimálními následky (30).

Oběhové hospodářství se snaží zachovat co nejdelší oběh materiálů s cílem vytvářet udržitelný způsob života – kvalitu životního prostředí, ekonomickou prosperitu a sociální spravedlnost ve prospěch současných i budoucích generací (33).

Cirkulární ekonomika je založena na přístupu 3-R:

1. **Reduce** (omezení využití surovin) – cílem tohoto přístupu je minimalizovat vstup surovin a výstup odpadu. K tomu může přispět zavedení účinnější technologie, kompaktnějších produktů či kladení důrazu na zjednodušení balení produktů.
2. **Reuse** (opětovné použití) – tento přístup je založen na opětovném použití materiálů, který omezuje spotřebu energie a snižuje vynaloženou práci.

Výhodou je zejména to, že surovina je již vyrobená a do procesu výroby vstupuje opětovně.

3. **Recycle** (recyklace) – třetí přístup označuje proces přepracování a využití odpadního materiálu na nové výrobky či materiály. Recyklace nabízí příležitost získat z odpadu stále použitelné zdroje a současně snižuje jeho množství (32).

Základní prvky cirkulární ekonomiky

Bhalla (32) popisuje následující prvky cirkulární ekonomiky:

1. **Uzavřený cyklus** – cirkulární ekonomika je uzavřená smyčka. Odpad je vnímán jako nový zdroj, který je opět zapojen do procesu oběhu.
2. **Obnovitelná energie** – důležitou výzvou je přechod na přirozeně obnovitelnou energii, který zajistí snížení závislosti na zdrojích, například na fosilních palivech.
3. **Systémové myšlení** – k dosažení oběhového hospodářství je třeba zohlednit zájmy všech zúčastněných subjektů – lidé, společnosti, stát. Všichni jsou součástí komplexního systému.

2.2.1 ZÁJEM O CIRKULÁRNÍ EKONOMIKU

Přechod na udržitelné oběhové hospodářství má své důvody. Na následujících řádkách jsou některé z nich popsány.

Z hlediska firem:

Firmy si začínají uvědomovat svoji zodpovědnost za stav naší planety. Koncept udržitelného rozvoje by neměl být pouze prázdný pojem a image podniku, ale opravdový přístup ke své podnikatelské činnosti. Zároveň je na místě obávat se globálních změn výroby a cílových trhů. Spotřební chování společnosti se mění, jelikož spotřebitelé již nelpí na vlastnictví statků a nebrání se krátkodobým pronájmům. Dalším důvodem je úbytek primárních zdrojů, které nelze obnovovat, proto podniky vnímají potřebu materiálové soběstačnosti. Začínají opětovně zapojovat odpad a recyklovaný

materiál do procesu výroby. Vymýšlí nové produkty, které nejenom spotřebitelům zlepšují a zjednodušují život, ale mají zároveň pozitivní dopad na životní prostředí (34).

Z hlediska společnosti:

Cirkulární ekonomika se skloňuje i v souvislosti jako možné řešení v prevenci a boji proti měnícím se klimatickým podmínkám. Snížení plýtvání, opětovné využití materiálů a recyklace mají pozitivní vliv na situaci ve vodním hospodářství. Celé společnosti dochází, že přírodní zdroje jsou ohromně důležité a je důležité o ně šetrně pečovat. Osobní ohleduplnost a zodpovědnost za vlastní spotřebu nabírá na významnosti. Odhad je takový, že každoročně, zhruba v srpnu, česká společnost vyplývá zdroje a po zbytek roku žije na dluh. To je dlouhodobě neudržitelné, proto se k cirkulární ekonomice přistupuje nejenom v rovině ochrany životního prostředí, ale i v rovině ekonomické (34).

2.2.2 Odstup od lineární ekonomiky a zavádění cirkulární ekonomiky

S neustále se zvyšujícím globálním populačním růstem, rostoucí urbanizací a industrializací spojenou s rostoucími požadavky na vstup omezených zdrojů je stále více zřejmé, že podnikání v obvyklém lineárním modelu, který je postaven na produkci, spotřebě, likvidaci a vyčerpávání zdrojů, nemůže dlouhodobě pokračovat (32).

Mezi hlavní nevýhody lineárního modelu ekonomiky patří vyčerpávání přírodních zdrojů v důsledku nekonečných požadavků současného světa a ztráta zdrojů, ze kterých se stává odpad a končí na skládkách. Tím se ukončuje cyklus a hodnota zdrojů je nulová. Zvětšující se skládky jsou rovněž velkým problémem, potýkající se s environmentální a ekonomickou neefektivitou (32).

Následující obrázek rozlišuje lineární a cirkulární ekonomiku a upozorňuje na hlavní rozdíl – jak na konci procesu využít vyprodukovaný odpad.

Obrázek 4 - Cirkulární ekonomika – Zdroj (31)

Zatímco lineární model má zřetelný začátek a konec, konkrétně vstup surovin a výstup odpadu, cirkulární model klade důraz na to, aby oba konce celého procesu spojil a z odpadu učinil opět nový zdroj (35).

2.2.3 AKČNÍ PLÁN OBĚHOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ

Jedním z klíčových dokumentů v současné době v oblasti cirkulární ekonomiky je Akční plán oběhového hospodářství (36), který byl přijat v březnu v roce 2020 Evropskou komisí. Jedná se o jeden z hlavních stavebních kamenů zelené dohody pojmenovaný Nový zelený úděl – evropský program pro udržitelný rozvoj. Cílem nových akčních plánů je prostřednictvím řady opatření připravit evropské hospodářství na ekologickou budoucnost, posílit konkurenceschopnost a chránit životní prostředí.

Komise zajistí, aby přechod k cirkulární ekonomice přinesl příležitosti pro všechny zapojené subjekty. Akční plán, který byl představen v rámci průmyslové strategie EU, představuje následující opatření:

- Výrobky uváděné na trh v EU budou navrženy tak, aby vydržely delší dobu, snadněji se znovu využily, opravily a recyklovaly. Využívání produktů na jedno použití bude sníženo a omezeno.
- Řešení předčasného zastarávání produktů a zakázání ničení neprodaného zboží dlouhodobé spotřeby.
- Posílení postavení spotřebitelů. Spotřebitelé budou mít přístup ke spolehlivým informacím v oblastech opravy a trvanlivosti výrobků, které jim pomohou při výběru.

Důraz bude kladen především na úplné předcházení plýtvání a celkové omezení produkce odpadu a jeho přeměnu na kvalitní druhotné zdroje. Komise navrhne zavedení harmonizovaného modelu pro tříděný sběr odpadu v celé EU. Akční plán rovněž předkládá řadu opatření k minimalizaci vývozu odpadu z EU. Předpokládá se, že cirkulární ekonomika může do roku 2030 zvýšit HDP o 0,5 % a vytvořit až 700 000 nových pracovních míst (36).

2.2.4 VYMEZENÍ BLÍZKÝCH POJMŮ

Udržitelný rozvoj

Cirkulární ekonomika je jedním z dílčích konceptů, které podporují princip trvale udržitelného rozvoje. Jedná se o zodpovědný přístup, který je zaměřený na eliminaci negativních dopadů současné lidské společnosti. Je potřeba zdůraznit, že většina přírodních zdrojů je konečná. Proto je nutné nastavit dostatečně šetrný způsob zacházení s omezenými zdroji.

Udržitelný rozvoj se zaměřuje zejména na tři klíčové pilíře:

- **Environmentální**
- **Sociální**
- **Ekonomický**

Všechny pilíře jsou úzce propojeny – jejich průnik tvoří trvale udržitelný rozvoj, proto nelze žádný z nich vynechat. Stěžejním úkolem je *uchovat kvalitu života a zajistit potřeby současných generací, aniž by bylo ohroženo naplnění potřeb budoucích generací a jiných lidí* (37).

Obrázek 5 - Klíčové pilíře udržitelného rozvoje – Zdroj (37)

Bioekonomika

Bioekonomika je část ekonomiky, která se zabývá obnovitelnými přírodními zdroji, konkrétně jejich přeměnou na výrobky v podobě potravin, krmiv, chemických látek, textilu a energie. Základními oblastmi bioekonomiky jsou lesnictví, zemědělství, akvakultura, potravinářský a chemický průmysl, energetika a biotechnologická odvětví (38) (39).

Bioekonomika prosazuje, aby průmyslové vstupy (neobnovitelné zdroje) byly nahrazeny nebo doplněny obnovitelnými biologickými zdroji, které mají udržitelnější dopady na životní prostředí. Primární sektor proto hraje zásadní roli při zajišťování zdrojů pro bioekonomiku (40).

Globální bioekonomický summit, který se konal v roce 2018, definoval tři základní důvody pro rozvoj bioekonomiky:

- Podpora udržitelného rozvoje,
- potřeba chránit, zhodnocovat a šetrně zacházet s biologickými zdroji a jejich zbytkovými částmi,
- zaměřit se na vědecký rozvoj v biologických a digitálních oblastech, využít technologického růstu (41).

Společným znakem cirkulární ekonomiky a bioekonomiky je zejména udržitelné zacházení s přírodními zdroji. Například Evropská unie nahlíží na bioekonomiku jako na obnovitelný segment cirkulární ekonomiky. Bioekonomika je rovněž založena na principech oběhovosti. Dílčím úkolem je zhodnocení odpadu a vedlejších produktů biologické výroby – tedy bioodpadu a odpadní biomasy (39).

2.2.5 CIRKULÁRNÍ EKONOMIKA V LESNICKO-DŘEVAŘSKÉM SEKTORU

Princip oběhovosti je s tímto sektorem spjatý od nepaměti. Vždy byl kladen důraz na účinné zpracování dříví. Nový je pouze pojem cirkulární ekonomika – ta poskytuje příležitost, jak ke konceptu oběhu přistupovat efektivněji a systematictěji. Cirkulární ekonomika v lesnicko-dřevařském sektoru je úzce spojená s bioekonomikou – oba ekonomické modely se zabývají otázkami, jak efektivně nakládat s obnovitelnými biologickými zdroji.

Těžba dřeva v roce 2019, dle Zelené zprávy, dosáhla rekordních 32,58 mil. m³ (41). S těžbou a následným zpracováním dříví souvisí produkce odpadů. Pojem odpad v lesnicko-dřevařském sektoru však může být v mnoha případech zavádějící, jelikož je na něj často rovnou nahlíženo jako na vedlejší produkt či druhotný materiál, který následně vstoupí do procesu výroby. Tento pohled potvrzuje praktická část bakalářské práce, kde je konkrétně uvedeno, jaký odpad/vedlejší produkt/druhotný materiál společnosti v lesnicko-dřevařském sektoru vytvářejí a jak s ním nejčastěji následně nakládají. Současně se nabízí možnost zajímavé spolupráce přímo mezi podniky, kde odpad/druhotný materiál jedné společnosti může sloužit jako vstupní materiál v jiné společnosti.

Možnost, jak přetvořit odpad na zdroj, nabízí v České republice například společnost Cyrkl. (42) Ta se specializuje na oběhové odpadové hospodářství a poskytuje největší odpadové tržiště v Evropě prostřednictvím digitální platformy. Nabízet je možné veškeré odpady, vedlejší produkty, recykláty, druhotné suroviny a přebytečné suroviny. Jednou z kategorií je i dřevo, kde lze nabízet například štěpku, piliny a hobliny, masivní dřevo, dřevotřísku apod. Společnost Cyrkl se tak podílí na rozvoji cirkulární ekonomiky nejenom v České republice (42).

Recyklace dřeva je prozatím v České republice minimální a spíše je možné se s tímto pojmem setkat v zahraničí. Současně ani není připravený propracovaný plán, jako u jiných materiálů (sklo, papír, plast apod.), který by umožňoval dřevo systematicky třídit. I to je důvod, proč dřevěné produkty končí na skládkách a ve spalovnách. Výhody recyklace jsou významné – již použité dřevo má nižší vlhkost, nedochází k uvolňování oxidu uhličitého a opětovné použití snižuje celkové množství odpadu. Naopak nevýhodou může být případná přítomnost kontaminace (nátěr, plast) a proces oddělení jiných materiálů ze dřeva. Nastává však situace, kdy je z České republiky vyváženo surové dříví bez přidané hodnoty a zpět je dováženo dřevo recyklované. To by zavedení recyklace dřeva mohlo změnit (44).

3 METODIKA

Výsledková část bakalářské práce byla provedena na základě dotazníkového šetření, prostřednictvím dotazníkové online platformy Survio. Kvantitativní metoda sběru dat byla vybrána na základě většího počtu respondentů, uživatelské jednoduchosti a možnosti statistického vyhodnocení.

Název dotazníku: Využití sdílené a cirkulární ekonomiky v lesnicko-dřevařském sektoru

Doba trvání dotazníku: 45 dní (od 26. 2. 2021 do 11. 4. 2021)

Počet respondentů: 109 zástupců společností působících v lesnicko-dřevařském sektoru

Celková úspěšnost otevřených vyplněných dotazníků: 45,6 %

3.1 RESPONDENTI

Dotazník byl zaměřen na řídicí pracovníky, kteří působí v lesnicko-dřevařském sektoru na území České republiky. Konkrétně na osoby, u kterých se předpokládá, že znají majetkovou strukturu, výrobní činnost a podílí se na rozhodování o vývoji podniku. Vhodnými pozicemi byli majitelé společností, členové statutárních orgánů, vedoucí výroby apod. Výběr respondentů probíhal náhodným výběrem. Upřednostněny byly společnosti působící v oblasti lesního hospodářství a společnosti věnující se pilařské výrobě. Tyto podniky doplnilo několik společností, které se zabývají stavebnictvím – dřevostavbám, výrobou dřevěných výrobků a nábytku. Okrajově bylo dotázáno i několik společností, které vyrábějí buničinu.

3.2 STRUKTURA DOTAZNÍKU

Dotazník tvoří 20 otázek. Z toho 18 otázek je povinných, jsou uzavřené, řešené zaškrtnávacím způsobem a rozdělené do 4 skupin:

1. **Identifikační otázky** – klasifikace ekonomických činností společností dle CZ NACE; velikost společností; sídlo společnosti; nejčastější zákazník.
2. **Cirkulární ekonomika** – povědomí o CE; zkušenosti v odvětví s CE; produkováný odpad; nakládání s odpadem; pozitivní příležitost v CE.
3. **Sdílená ekonomika** – povědomí o SE; zkušenosti v odvětví s SE; předměty sdílení, pozitivní příležitost v SE.
4. **Předpoklady a překážky pro využití CE a SE** – online platforma; pozitiva CE a SE; limity a rezervy CE a SE.

V závěru dotazníku byly 2 dobrovolné otevřené otázky, které respondentům umožňovaly zanechat zpětnou vazbu a bližší pohled na využití sdílené a cirkulární ekonomiky v lesnicko-dřevařském sektoru. Zájemci o vyhodnocené výsledky zde mohli zadat svůj email.

3.3 VYHODNOCENÍ DAT

Vyhodnocení dat u povinných otázek probíhalo statistickou metodou porovnání četností u jednotlivých odpovědí. U 6 otázek byla možnost zanechání více odpovědí. Pro přehlednost vyhodnocených dat jsou výsledky ve výsledkové části dotazníku seřazené dle četnosti v tabulce i ve skupinovém sloupcovém grafu k porovnání hodnot. U zbylých 12 otázek byla možnost pouze jedné odpovědi a součet podílů odpovědí se tedy rovnal 100 %, proto byl použit výsečový graf.

3.4 DISTRIBUCE DOTAZNÍKU

Distribuce dotazníků probíhala prostřednictvím emailové komunikace. Každému respondentovi byl individuálně zaslán email, který byl veřejně dohledatelný na webových stránkách dané společnosti. V informačním emailu bylo stručně vysvětleno, čím se cirkulární a sdílená ekonomika zabývá, cíl dotazování a odkaz na online platformu s dotazníkem. Dále byla zmíněna struktura otázek, přibližný časový údaj o vyplnění dotazníku a drobná motivace v podobě dobrovolného zaslání emailu s výsledky po vyhodnocení dotazování. Dotazník byl anonymní a výsledky slouží pouze pro zpracování bakalářské práce.

4 VÝSLEDKY

Výsledkové tabulky a grafy byly vytvořeny na základě dat z dotazníkového šetření. Jsou rozděleny do čtyř skupin, dle charakteru otázek. Respondentů bylo celkem 109. Pro větší přehlednost je u většiny odpovědí znázorněna tabulka i graf.

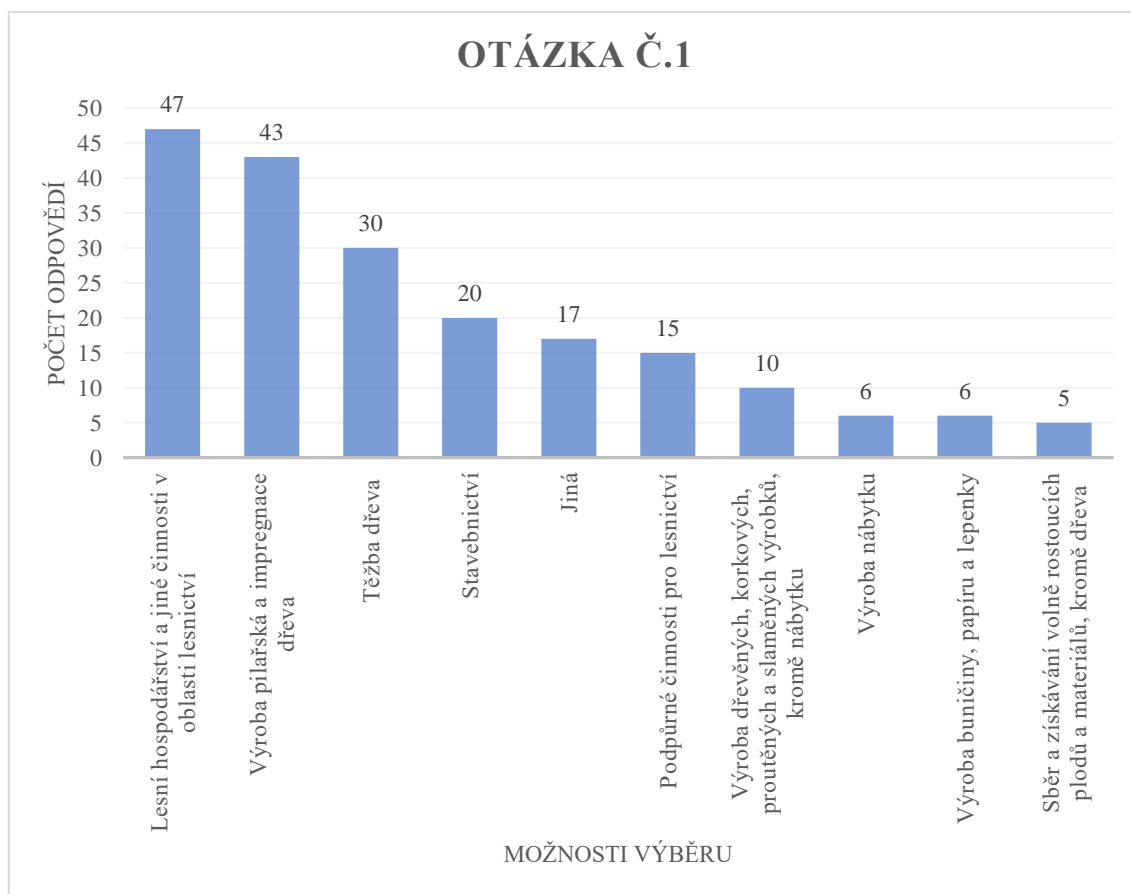
4.1 IDENTIFIKAČNÍ ČÁST

1. Vyberte, prosím, dle kategorií CZ NACE, čím se Vaše společnost zabývá:

Možnosti odpovědí byly určeny dle CZ NACE – Klasifikace ekonomických činností. U této otázky byla možnost více odpovědí. Nejvíce dotazovaných společností se zabývá lesním hospodářstvím a jinými činnostmi v oblasti lesnictví, následuje výroba pilařská a impregnace dřeva, těžba dřeva a stavebnictví. Okrajově byly dotazování společnosti zabývající se výrobou dřevěných výrobků mimo nábytku, výrobou nábytku a buničiny (45).

Tabulka 2 - Zaměření společnosti dle kategorií CZ NACE – Zdroj: vlastní zpracování

Možnosti odpovědí	Počet odpovědí
Lesní hospodářství a jiné činnosti v oblasti lesnictví	47
Výroba pilařská a impregnace dřeva	43
Těžba dřeva	30
Stavebnictví	20
Jiná	17
Podpůrné činnosti pro lesnictví	15
Výroba dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků, kromě nábytku	10
Výroba nábytku	6
Výroba buničiny, papíru a lepenky	6
Sběr a získávání volně rostoucích plodů a materiálů, kromě dřeva	5

Graf 6 - Zaměření společností dle kategorií CZ NACE – Zdroj: vlastní zpracování

2. Kolik má Vaše společnost zaměstnanců?

Možnost odpovědí zahrnuje mikropodniky s 1-9 zaměstnanci, malé podniky s 10-49 zaměstnanci. Střední podniky jsou rozděleny na 2 skupiny pro vyšší přesnost dat, tedy na 50-99 zaměstnanců a 100-249 zaměstnanců. Velké podniky tvoří 250 a více zaměstnanců (47).

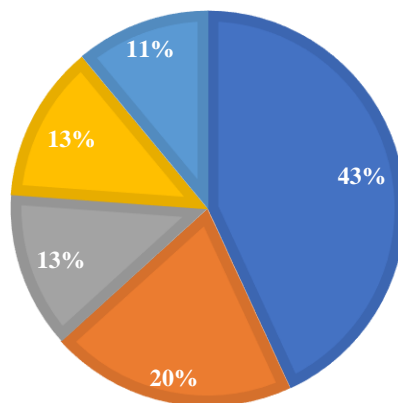
Nejvíce dotazovaných společností, konkrétně 47, patří do kategorie 10-49 zaměstnanců. Následují podniky s 100-249 zaměstnanci, kterých je dotazováno 22, u větších podniků je předpokladem větší majetková struktura, tedy dostatek aktiv vhodných ke sdílení. Naopak pro mikropodniky, kterých je 14, může sdílená ekonomika představovat příležitost růstu.

Tabulka 3 - Počet zaměstnanců – Zdroj: vlastní zpracování

Možnosti odpovědí	Počet odpovědí	Podíl
1–9	14	12,8 %
10–49	47	43,1 %
50–99	14	12,8 %
100–249	22	20,2 %
250 a více zaměstnanců	12	11,0 %

OTÁZKA Č.2

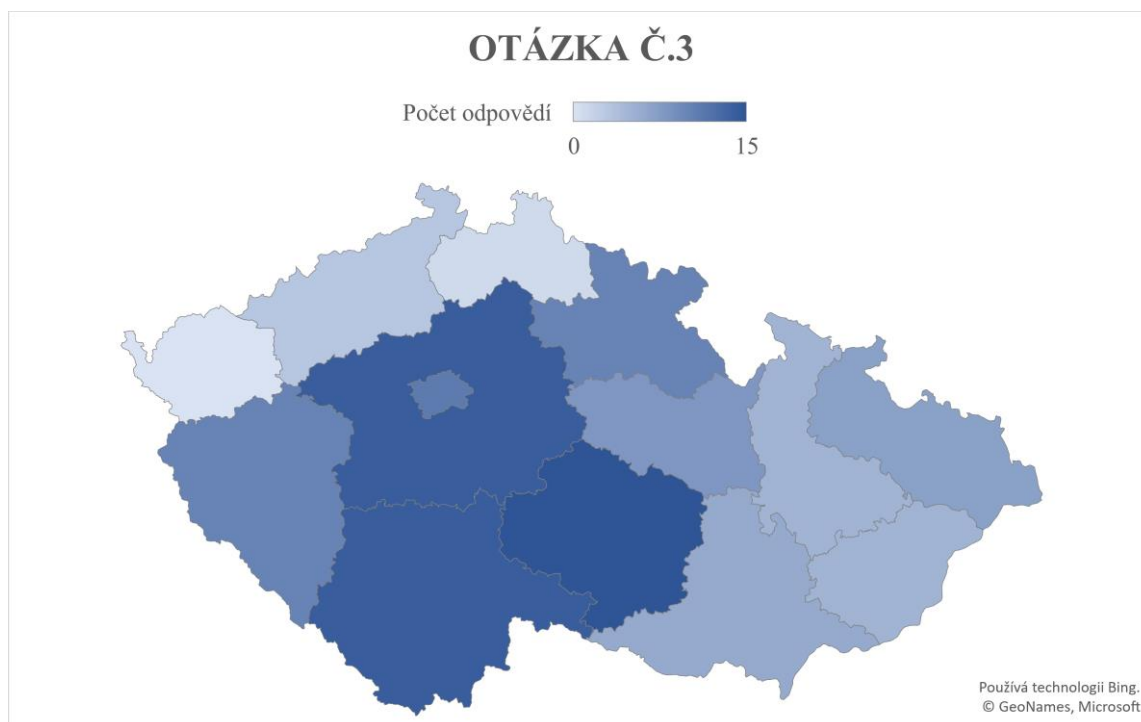
■ 10 – 49 ■ 100 – 249 ■ 1 – 9 ■ 50 – 99 ■ 250 a více zaměstnanců

Graf 7 - Počet zaměstnanců – Zdroj: vlastní zpracování

3. Kde Vaše společnost sídlí?

Rozesílání probíhalo náhodným výběrem. Dotazování se vztahovalo pouze na Českou republiku. 10 a více respondentů bylo dotazováno v Praze, Středočeském kraji, Jihočeském kraji, Plzeňském kraji, Královéhradeckém kraji a kraji Vysočina. V ostatních krajích bylo méně než 10 respondentů. Čím více obchodních partnerů v jednotlivých krajích bude, tím spíše je případná platforma na sdílenou a cirkulární ekonomiku využitelná. Zapojení co největšího počtu společností je zásadní pro správné fungování platformy.

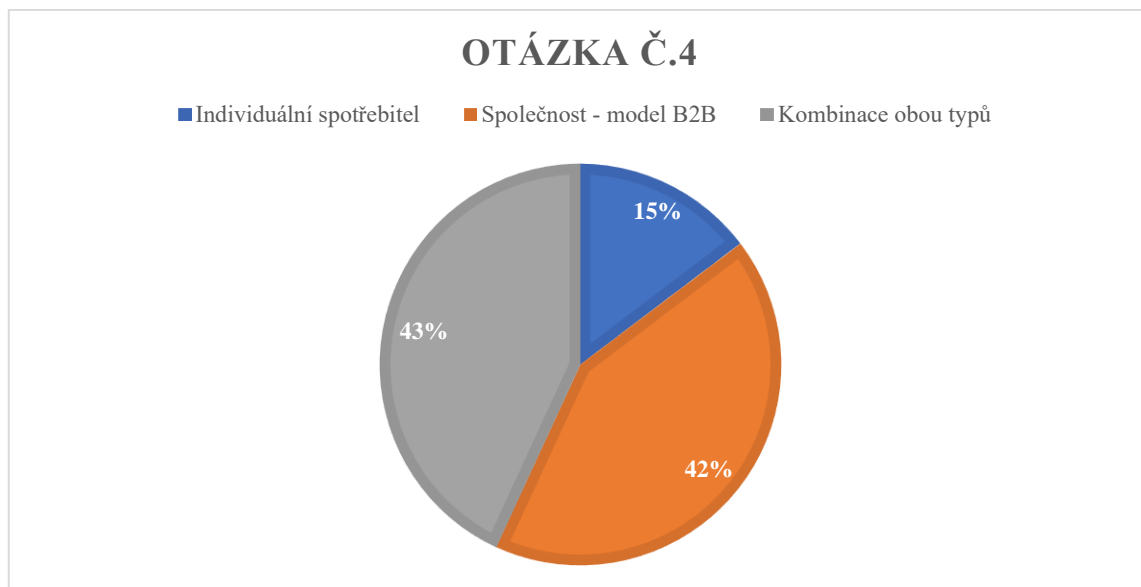
Graf 8 - Sídlo společnosti – Zdroj: vlastní zpracování

4. Kdo je Vaším nejčastějším zákazníkem?

Využití sdílené a cirkulární ekonomiky v lesnicko-dřevařském sektoru se zaměřuje na model sdílení B2B. Mít dostatek obchodních partnerů mezi společnostmi představuje podstatnou výhodu. Pro 42 % respondentů je nejčastějším zákazníkem již nyní společnost. Pro 43 % respondentů je nejčastějším zákazníkem kombinace individuálního spotřebitele a společnosti. Z toho vyplývá, že 85 % společností se dostává do obchodních interakcí se společnostmi.

Tabulka 4 - Nejčastější zákazník – Zdroj: vlastní zpracování

Možnosti odpovědí	Počet odpovědí	Podíl
Individuální spotřebitel	16	14,70 %
Společnost – model B2B	46	42,20 %
Kombinace obou typů	47	43,10 %

Graf 9 - Nejčastější zákazník – Zdroj: vlastní zpracování

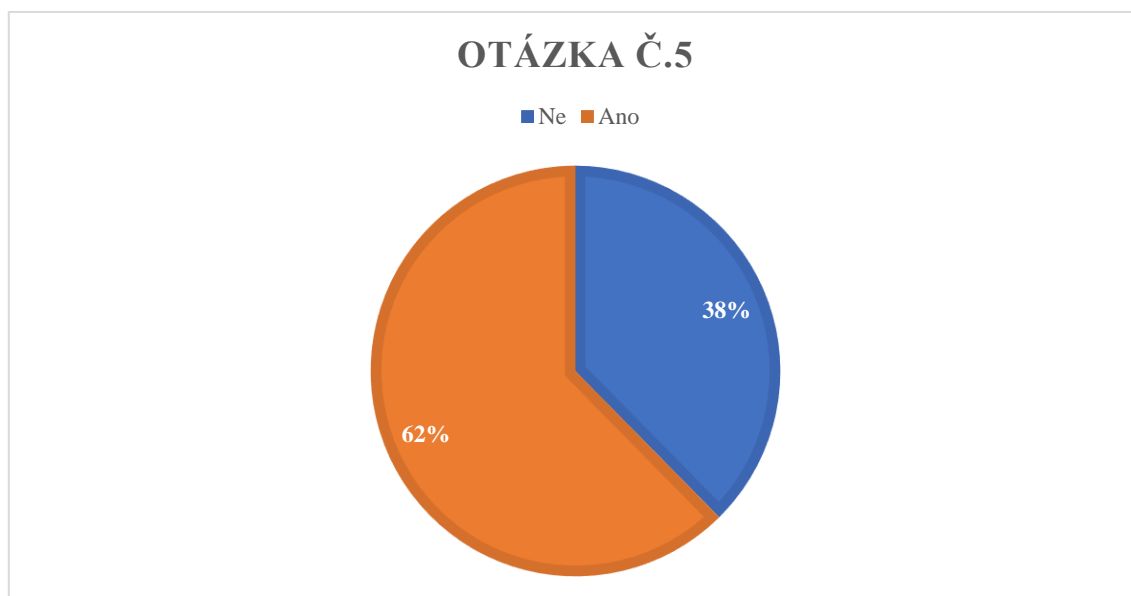
4.2 CIRKULÁRNÍ EKONOMIKA

5. Máte povědomí o cirkulární ekonomice?

Cirkulární ekonomika je dlouhodobě spjatá s lesnicko-dřevařským sektorem. Důkazem je 62 % respondentů, kteří již mají povědomí o cirkulární ekonomice. Více než tento pojem jsou v tomto sektoru známé principy cirkulární ekonomiky – mezi ně patří šetrný přístup ke zdrojům a efektivní nakládání s odpady.

Tabulka 5 - Povědomí o cirkulární ekonomice – Zdroj: vlastní zpracování

Možnosti odpovědí	Počet odpovědí	Podíl
Ano	68	62,40 %
Ne	41	37,60 %

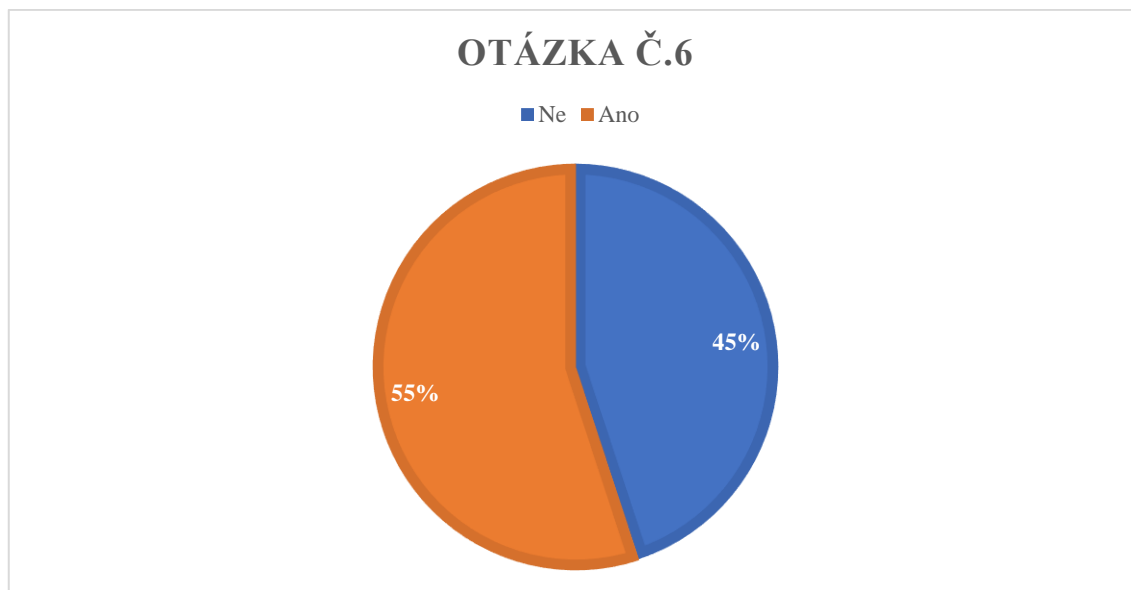
Graf 10 - Povědomí o cirkulární ekonomice – Zdroj: vlastní zpracování

6. Setkali jste se již s cirkulární ekonomikou ve Vašem odvětví?

55 % respondentů se již setkalo s cirkulární ekonomikou ve svém odvětví. Například společnostem, které se zabývají výrobou buničiny, papíru a lepenky jsou principy cirkulární ekonomiky velmi blízké. Řady společností začíná zavádět šetrné technologie do své výroby, aby snížily svou závislost na omezených zdrojích a byly více soběstačné.

Tabulka 6 - Setkání s cirkulární ekonomikou – Zdroj: vlastní zpracování

Možnosti odpovědí	Počet odpovědí	Podíl
Ano	60	55,00 %
Ne	49	45,00 %

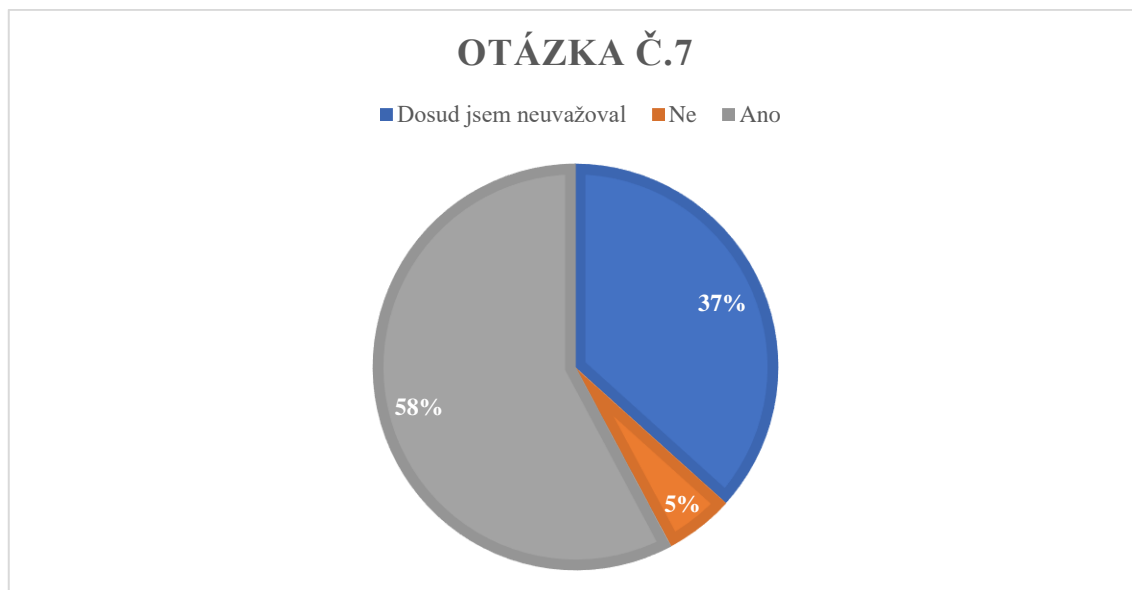
Graf 11 - Setkání s cirkulární ekonomikou – Zdroj: vlastní zpracování

7. Máte zájem naplno a efektivně využívat veškerý oběh Vašeho materiálu?

58 % dotazovaných respondentů má zájem na efektivním využití oběhu veškerého oběhu svého materiálu. Dalších 37 % respondentů o co nejefektivnějším oběhu svého materiálu dosud neuvažovalo. Pouze necelých 6 % respondentů zájem o efektivní využití odpadu nemá.

Tabulka 7 - Zájem o efektivní využívání oběhu materiálu - Zdroj: vlastní zpracování

Možnosti odpovědí	Počet odpovědí	Podíl
Ano	63	57,80 %
Ne	6	5,50 %
Dosud jsem neuvažoval	40	36,70 %

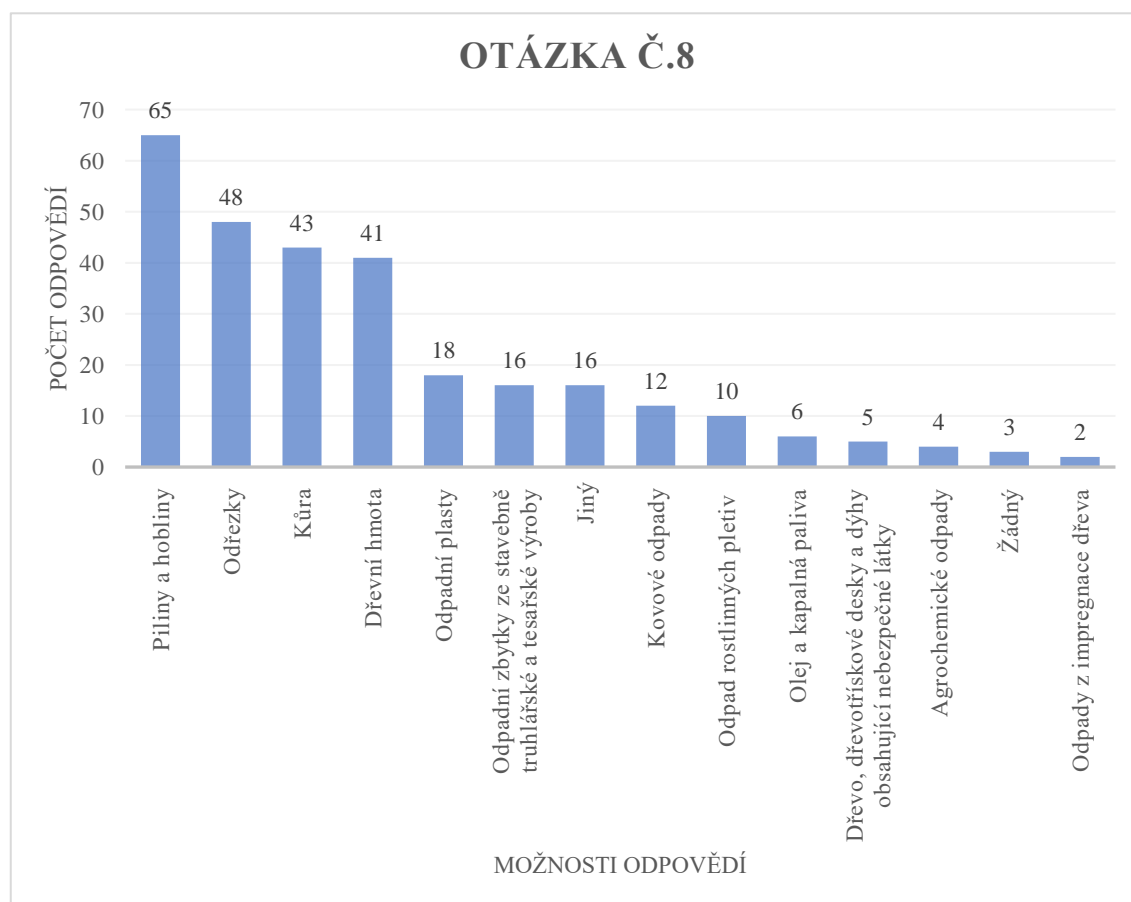
Graf 12 - Zájem o efektivní využívání oběhu materiálu – Zdroj: vlastní zpracování

8. Jaké odpady/vedlejší produkty se ve Vaší společnosti nejčastěji vytvářejí?

Tato otázka dovozovala možnost více odpovědí. Řada společností nevnímá například piliny a hobliny, odřezky, kůru apod. jako odpad, ale hledí na ně rovnou jako na vedlejší produkt, případně druhotnou surovinu, která se stane výrobním vstupem. Nejčastějším odpadem/vedlejším produktem jsou piliny a hobliny, produkuje je 65 respondentů. Následují odřezky - 48, kůra - 43, dřevní hmota - 41, odpadní zbytky ze stavebně truhlářské a tesařské výroby - 16 a odpady rostlinných pletiv - 10. Charakter těchto odpadů dovozuje další proces oběhu. U ostatních odpadů je následná možnost oběhu problematická.

Tabulka 8 - Vytváření odpadů/vedlejších produktů – Zdroj: vlastní zpracování

Možnosti odpovědí	Počet odpovědí
Piliny a hobliny	65
Odřezky	48
Kůra	43
Dřevní hmota	41
Odpadní plasty	18
Odpadní zbytky ze stavebně truhlářské a tesařské výroby	16
Jiný	16
Kovové odpady	12
Odpad rostlinných pletiv	10
Olej a kapalná paliva	6
Dřevo, dřevotřískové desky a dýhy obsahující nebezpečné látky	5
Agrochemické odpady	4
Žádný	3
Odpady z impregnace dřeva	2

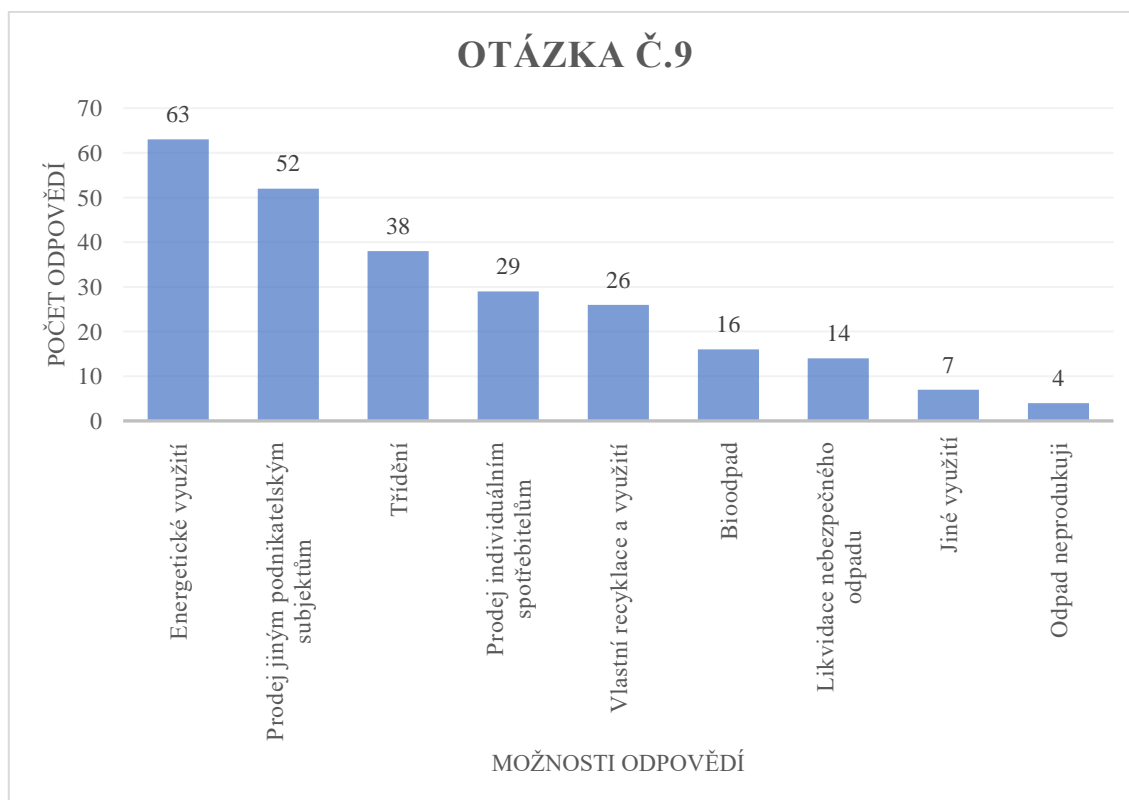
Graf 13 - Vytváření odpadů/vedlejších produktů – Zdroj: vlastní zpracování

9. Jak se svým odpadem nakládáte?

Tato otázka dovoľovala možnost více odpovědí. Nejčastější nakládání s odpadem je energetické využití - 63. Konkrétně může jít o štěrky, brikety a pelety. 53 respondentů prodává odpad jiným podnikatelským subjektům. Pro účely bakalářské práce je právě takové nakládání s odpadem podstatné. Platforma by v prodeji mohla sehrát důležitou roli. Vzhledem k centralizaci nabídky a poptávky se rozšíří možnosti, jak odpad efektivně prodat a zvýšit jeho hodnotu. Z hlediska cirkulární ekonomiky je důležitá rovněž vlastní recyklace a využití odpadu – například jako nový vstupní materiál, takovou možnost využívá 26 respondentů.

Tabulka 9 - Nakládání s odpadem – Zdroj: vlastní zpracování

Možnosti odpovědí	Počet odpovědí
Energetické využití	63
Prodej jiným podnikatelským subjektům	52
Třídění	38
Prodej individuálním spotřebitelům	29
Vlastní recyklace a využití	26
Bioodpad	16
Likvidace nebezpečného odpadu	14
Jiné využití	7
Odpad neprodukuje	4

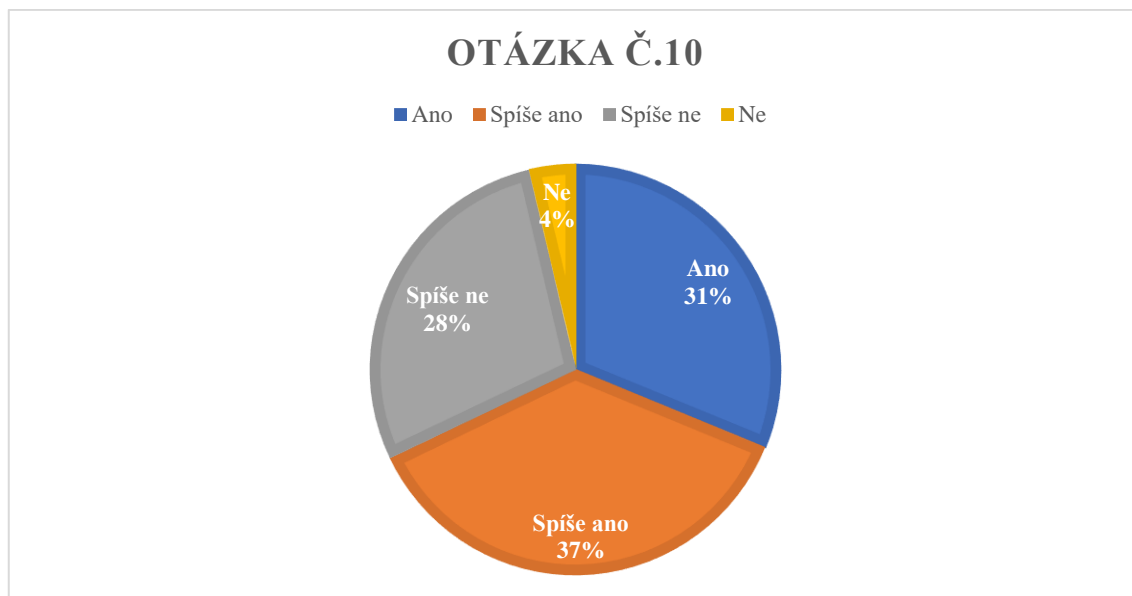
Graf 14 - Nakládání s odpadem – Zdroj: vlastní zpracování

10. Spatřujete v cirkulární ekonomice pozitivní příležitost pro Vaši společnost?

V cirkulární ekonomice spatřuje pozitivní příležitost 31 % oslovených respondentů, zatímco 37 % respondentů odpovědělo spíše ano.

Tabulka 10 - Pozitivní příležitost pro společnost v CE – Zdroj: vlastní zpracování

Možnosti odpovědí	Počet odpovědí	Podíl
Ano	34	31,20 %
Spíše ano	40	36,70 %
Spíše ne	31	28,40 %
Ne	4	3,70 %

Graf 15 - Pozitivní příležitost pro společnost v CE – Zdroj: vlastní zpracování

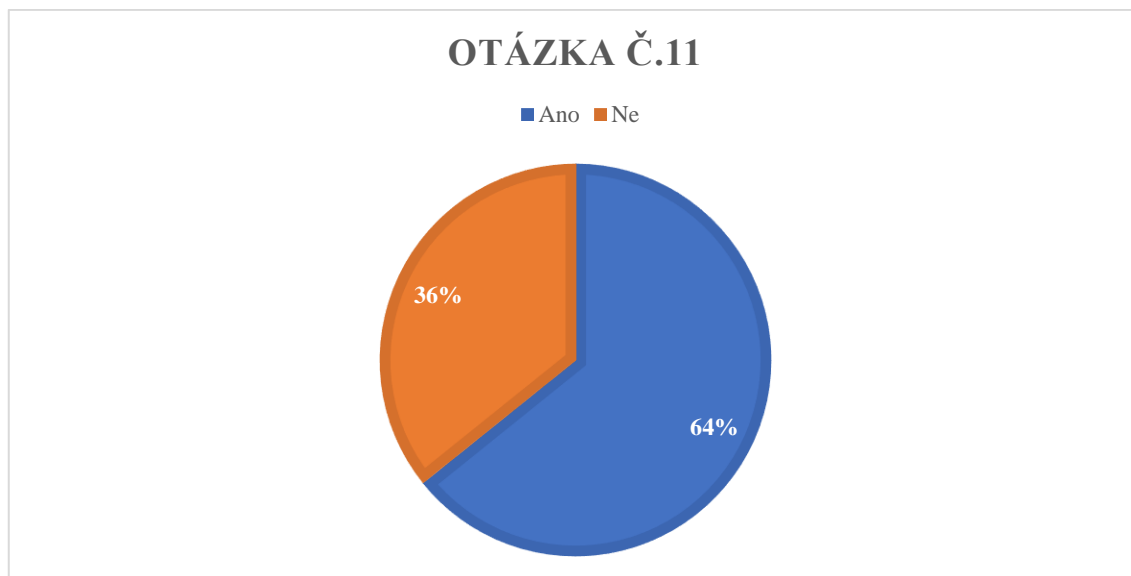
4.3 SDÍLENÁ EKONOMIKA

11. Máte povědomí o sdílené ekonomice?

Povědomí o sdílené ekonomice má 64 % dotazovaných respondentů. Sdílená ekonomika je v České republice rozšířena zejména v oblastech dopravy, ubytování a financí. Každoročně se s ní setkává stále více lidí.

Tabulka 11 - Povědomí o sdílené ekonomice – Zdroj: vlastní zpracování

Možnosti odpovědí	Počet odpovědí	Podíl
Ano	70	64,20 %
Ne	39	35,80 %

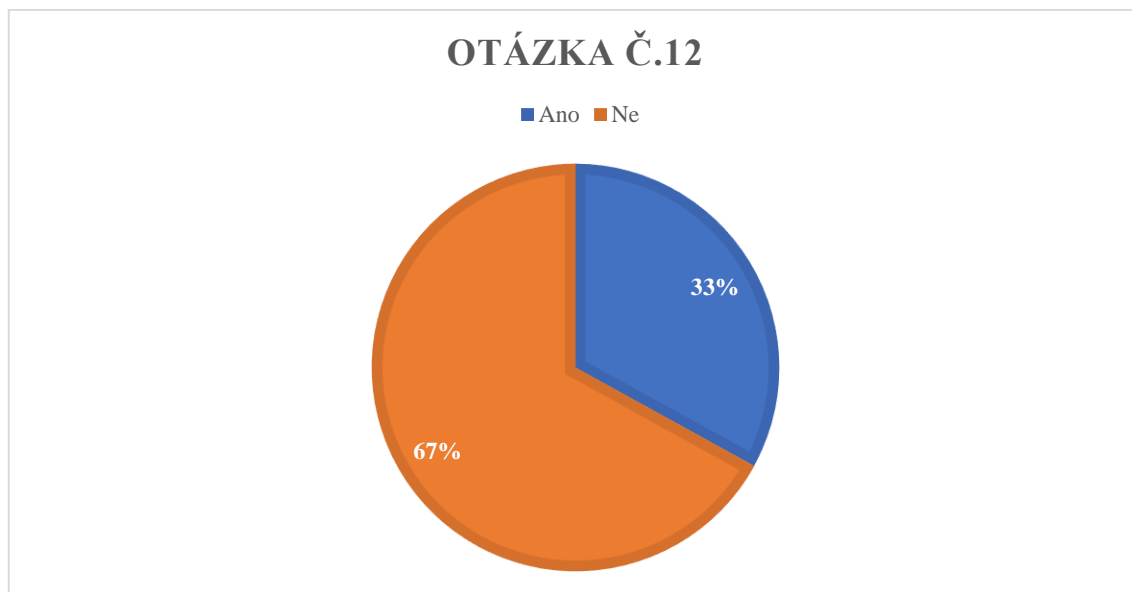
Graf 16 - Povědomí o sdílené ekonomice – Zdroj: vlastní zpracování

12. Setkali jste se již se sdílenou ekonomikou ve Vašem odvětví?

V lesnicko-dřevařském sektoru se se sdílenou ekonomikou setkalo 33 % dotazovaných respondentů. Jednou z rozšířených oblastí sdílení v tomto sektoru může být společný nákup a spolupráce s obchodními partnery.

Tabulka 12 - Setkání se sdílenou ekonomikou – Zdroj: vlastní zpracování

Možnosti odpovědí	Počet odpovědí	Podíl
Ano	36	33,00 %
Ne	73	67,00 %

Graf 17 - Setkání se sdílenou ekonomikou – Zdroj: vlastní zpracování

13. Byli byste ochotni stát se poskytovateli, či odběrateli aktiv v těchto oblastech sdílené ekonomiky?

Tato otázka je velmi důležitá a věnuje se předmětům sdílení. Respondenti byli dotazováni, zda by se do transakce zapojili jako poskytovatelé předmětů sdílení, odběratelé předmětů sdílení (možné jsou i obě varianty), nebo zda nemají zájem se transakcí účastnit. Předměty sdílení byly vybrány po konzultaci se společností Zyncetos a jejich projektem B3B (46).

Sdílené využití majetku = sdílení nevyužitých skladů, strojů či zásob materiálu. Příkladem v lesnicko-dřevařském sektoru mohou být těžební stroje, stroje na zpracování a dopravu dříví či nevyužitá zásoby určené k pěstování a ochraně lesa.

Volné výrobní kapacity = sdílení nevyužitých výrobních kapacit s obchodními partnery. Z pohledu poskytovatele či naopak odběratele.

Lidské zdroje = sdílení lidských zdrojů s obchodními partnery klade důraz na úsporu nákladů, zvýšení pružnosti a efektivity práce a úsporu času na trhu práce (46).

Největší zájem respondenti projeví o sdílení volných výrobních kapacit. 52 respondentů z pozice poskytovatelů a 45 respondentů z pozice odběratelů. Největší počet odběratelů je u lidských zdrojů – 62, společnosti se pravděpodobně potýkají

s nedostatkem zaměstnanců. O sdílené využití majetku má zájem 32 respondentů z pozice poskytovatelů a 31 respondentů z pozice odběratelů.

Tabulka 13 - Předměty sdílení – Zdroj: vlastní zpracování

Možnosti odpovědí	Poskytovatel	Odběratel	V této oblasti ne
sdílené využití majetku	32	31	69
volné výrobní kapacity	52	45	46
lidské zdroje	30	62	44

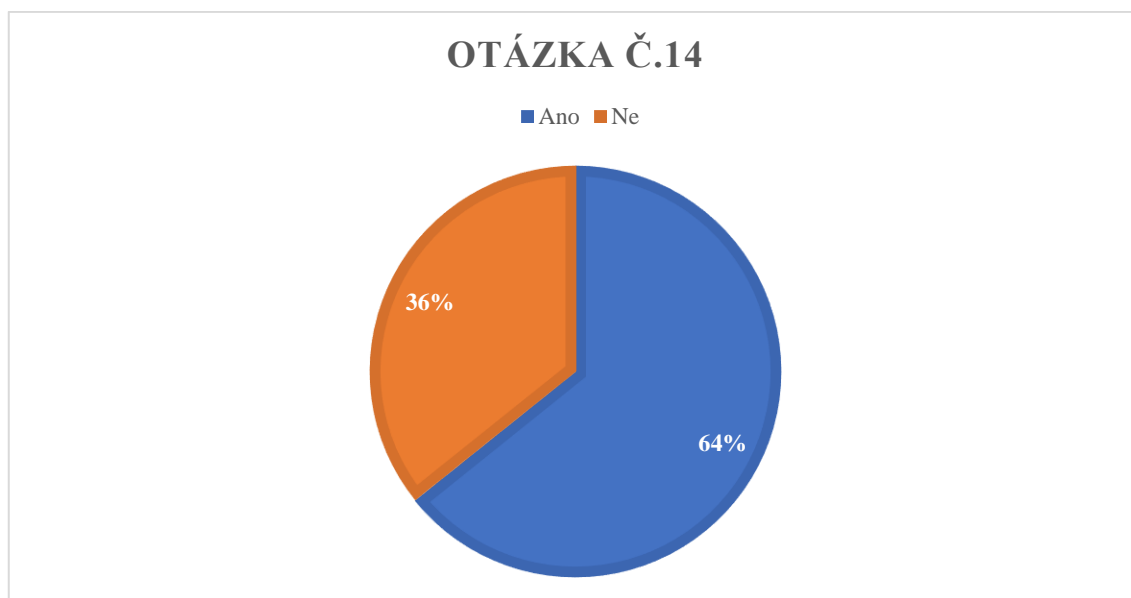
14. Měli byste zájem podílet se s obchodními partnery na společném nákupu?

Čtvrtým předmětem sdílení je společný nákup s obchodními partnery. Celkem 64 % dotazovaných respondentů má zájem podílet se na společném nákupu.

Společný nákup = Sdílení nákupu může především snižovat náklady na pořízení, dopravu i logistiku a umožní nakupovat zboží a materiál, které byly dříve pro samotnou společnost obtížněji dostupné (46).

Tabulka 14 - Společný nákup s obchodními partnery – Zdroj: vlastní zpracování

Možnosti odpovědí	Počet odpovědí	Podíl
Ano	70	64,20 %
Ne	39	35,80 %

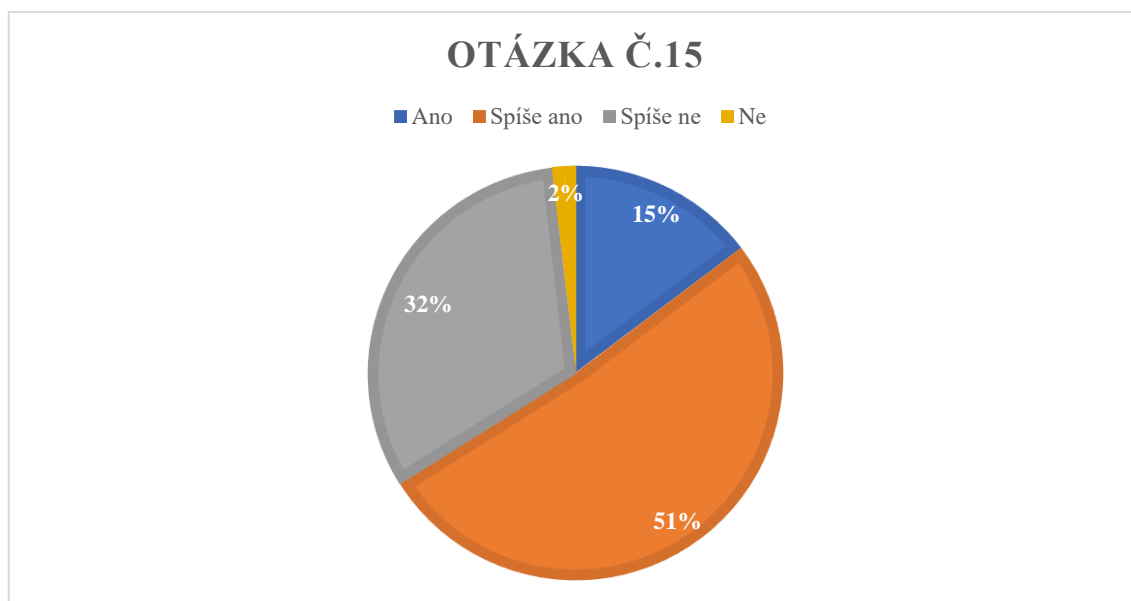
Graf 18 - Společný nákup s obchodními partnery – Zdroj: vlastní zpracování

15. Spatřujete ve sdílené ekonomice pozitivní příležitost pro Vaši společnost?

Ve sdílené ekonomice spatřuje pozitivní příležitost 15 % oslovených respondentů, zatímco 51 % respondentů odpovědělo spíše ano.

Tabulka 15 - Pozitivní příležitost pro společnost v SE – Zdroj: vlastní zpracování

Možnosti odpovědí	Počet odpovědí	Podíl
Ano	16	14,70 %
Spíše ano	56	51,40 %
Spíše ne	35	32,10 %
Ne	2	1,80 %

Graf 19 - Pozitivní příležitost pro společnost v SE – Zdroj: vlastní zpracování

4.4 PŘEDPOKLADY A PŘEKÁŽKY PRO VYUŽITÍ CE A SE

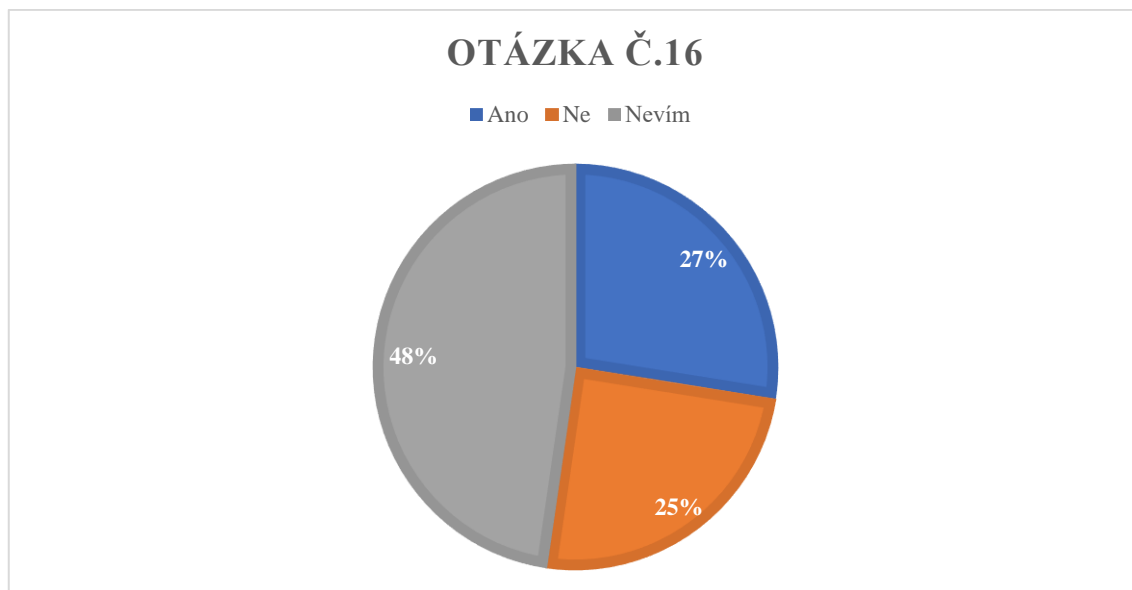
16. Uvažovali byste o zapojení do online platformy věnující se sdílené a cirkulární ekonomice?

Online platforma by měla podobu internetové stránky či aplikace, prostřednictvím které by docházelo k inzerci nabídky a poptávky zmíněných statků a služeb.

28 % oslovených respondentů by uvažovalo o zapojení do online platformy, 25 % respondentů nemá zájem a 48 % oslovených respondentů prozatím neví. Pro správné fungování platformy je potřeba co největší počet uživatelů. Proto by bylo vhodné snažit se alespoň část nerozhodnutých respondentů přesvědčit. Například vysvětlením přínosů, které sdílená a cirkulární ekonomika přináší.

Tabulka 16 - Zapojení do online platformy – Zdroj: vlastní zpracování

Možnosti odpovědí	Počet odpovědí	Podíl
Ano	30	27,50 %
Ne	27	24,80 %
Nevím	52	47,70 %

Graf 20 - Zapojení do online platformy – Zdroj: vlastní zpracování

17. Jaká pozitiva spatřujete na principech sdílené a cirkulární ekonomiky?

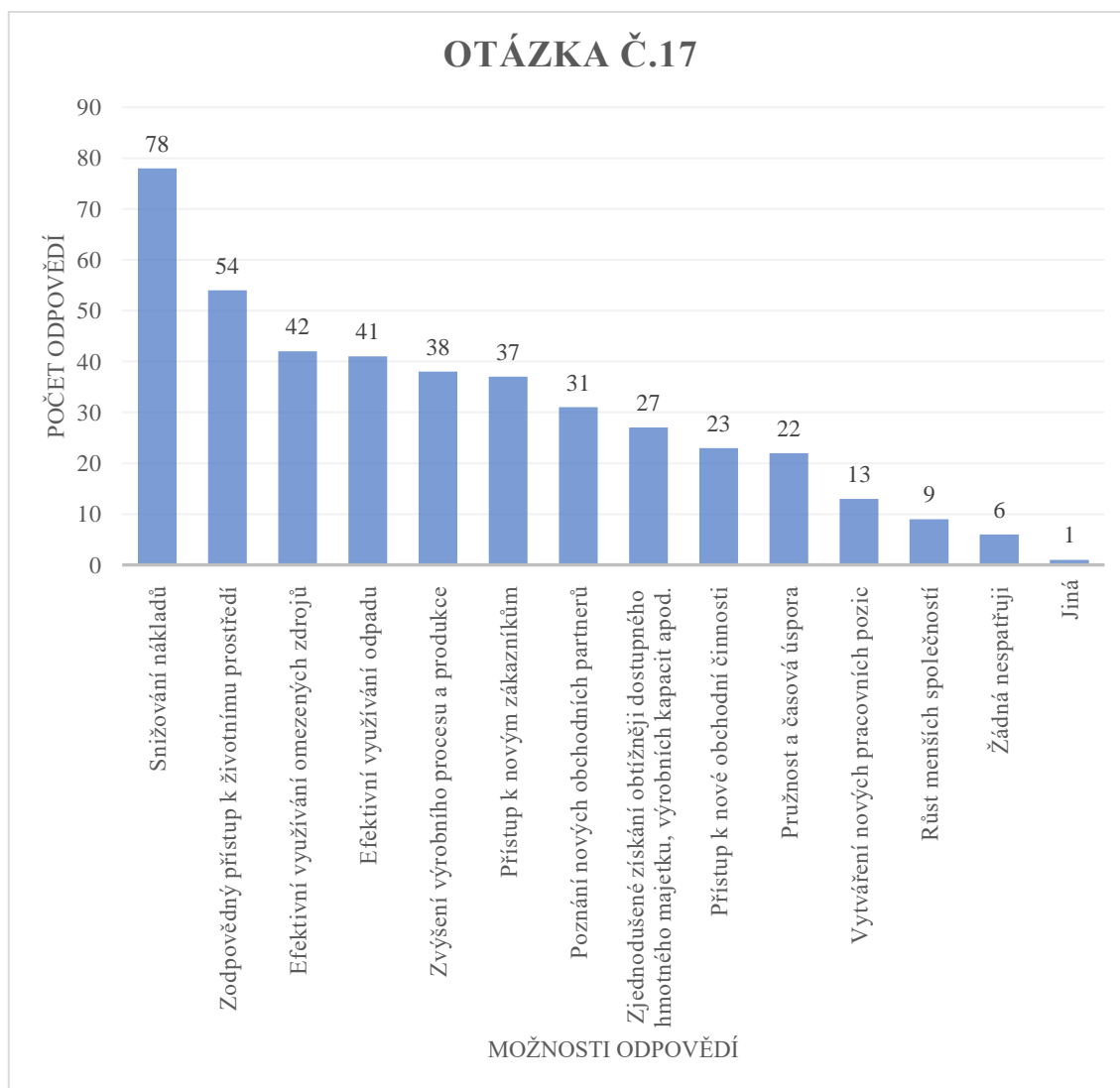
Pro 78 respondentů je největším pozitivem na principech sdílené a cirkulární ekonomiky snižování nákladů, snižují se zejména transakční a provozní náklady. V oblasti sdíleného nákupu lze snižovat i náklady z rozsahu.

Zodpovědný přístup k životnímu prostředí uvádí 54 respondentů, s tím souvisí i efektivní využívání omezených zdrojů – 42 odpovědí a efektivní využívání odpadu – 41 odpovědí.

Následují ekonomické přínosy v podobě zvýšení výrobního procesu a produkce – 38 odpovědí, přístupu k novým zákazníkům – 37 odpovědí a poznání nových obchodních partnerů – 31 odpovědí.

Tabulka 17 - Pozitiva na principech SE a CE – Zdroj: vlastní zpracování

Možnosti odpovědí	Počet odpovědí
Snižování nákladů	78
Zodpovědný přístup k životnímu prostředí	54
Efektivní využívání omezených zdrojů	42
Efektivní využívání odpadu	41
Zvýšení výrobního procesu a produkce	38
Přístup k novým zákazníkům	37
Poznání nových obchodních partnerů	31
Zjednodušené získání obtížněji dostupného hmotného majetku, výrobních kapacit apod.	27
Přístup k nové obchodní činnosti	23
Pružnost a časová úspora	22
Vytváření nových pracovních pozic	13
Růst menších společností	9
Žádná nespátřuji	6
Jiná	1

Graf 21 - Pozitiva na principech SE a CE – Zdroj: vlastní zpracování

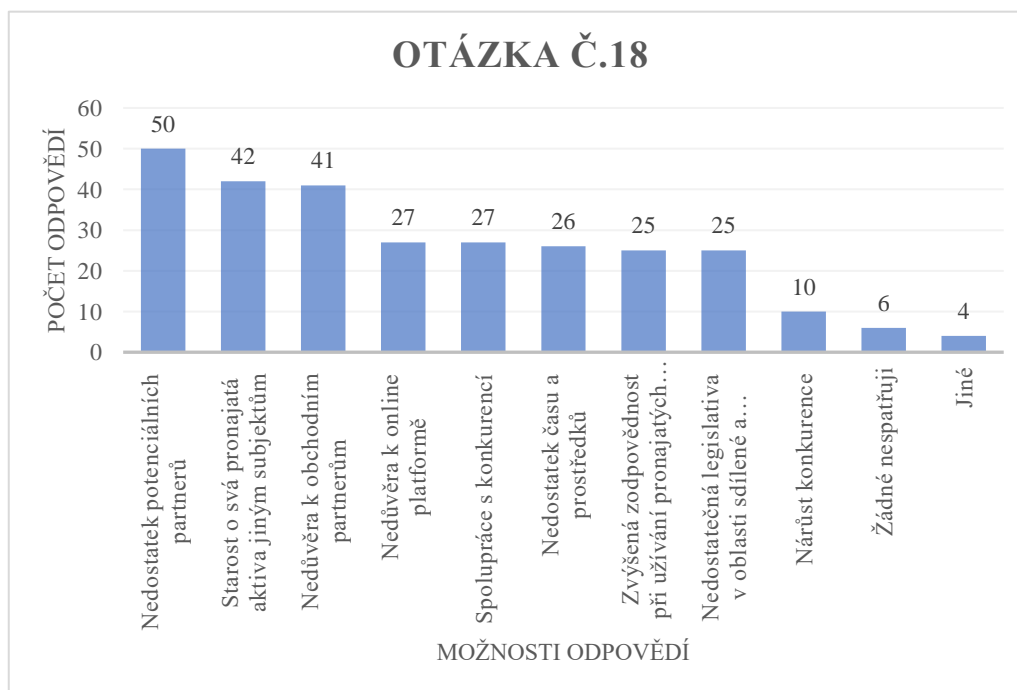
18. Kde spatřujete limity a rezervy sdílené a cirkulární ekonomiky?

Největší limity a rezervy respondenti spatřují v nedostatku potenciálních partnerů – 50 odpovědí. Následuje starost o svá pronajatá aktiva jiným subjektům s 42 odpověďmi, nedůvěra k obchodním partnerům – 41 odpovědí a spolupráce s konkurencí – 27 odpovědí.

27 respondentů uvádí, že nemá důvěru k online platformě. To souvisí s otázkou č. 16, kde shodný počet uvedl, že neuvažuje o zapojení do online platformy.

Tabulka 18 - Limity a rezervy SE a CE – Zdroj: vlastní zpracování

Možnosti odpovědí	Počet odpovědí
Nedostatek potenciálních partnerů	50
Starost o svá pronajatá aktiva jiným subjektům	42
Nedůvěra k obchodním partnerům	41
Nedůvěra k online platformě	27
Spolupráce s konkurencí	27
Nedostatek času a prostředků	26
Zvýšená zodpovědnost při užívání pronajatých aktiv od jiných subjektů	25
Nedostatečná legislativa v oblasti sdílené a cirkulární ekonomiky	25
Nárůst konkurence	10
Žádné nespátřuji	6
Jiné	4

Graf 22 - Limity a rezervy SE a CE – Zdroj: vlastní zpracování

5 DISKUZE

Závěrečná otázka v dotazníkovém šetření poskytla respondentům možnost vyjádřit zpětnou vazbu a svůj bližší pohled na sdílenou a cirkulární ekonomiku. V této části bakalářské práce jsou zmíněny vybrané myšlenky a postřehy respondentů.

Míra konzervatismu v lesnictví – respondenti se se obávají, že nebude jednoduché překonat konzervatismus tohoto oboru; zároveň zdůrazňují, že je větší než v ostatních průmyslových odvětvích.

Není odpad jako odpad – respondenti upozorňují, že v lesnicko-dřevařském sektoru se obvykle přistupuje k odpadu rovnou jako k vedlejším produktům, případně k druhotným surovinám, které vstupují do procesu výroby.

Zkušenosti se sdílenou a cirkulární ekonomikou – někteří respondenti působí v nadnárodních firmách, kde již principy sdílené a cirkulární ekonomiky fungují a snaží se je aplikovat napříč obory na nadnárodní úrovni.

Konkrétní případ sdílené ekonomiky v lesnicko-dřevařském – respondent uvedl, že jejich podnik je součástí několika dceřiných společností, které částečně uplatňují společný nákup.

Stavebnictví – dřevostavby – respondent uvedl, že lidé v tomto sektoru zatím nejsou na fenomén sdílené a cirkulární ekonomiky dostatečně připraveni, ale dovede si představit, že s novou generací, například v horizontu 10 let, se potenciál zvýší a vznikne prostor pro inovativní principy.

Nově vznikající subjekty – respondent vidí veliký prostor pro nově vznikající subjekty, které by už s možnostmi sdílené a cirkulární ekonomiky kalkulovaly dopředu.

Někteří respondenti uváděli, že sdílená a cirkulární ekonomika není téma, které by prioritně řešili. Naopak jiní v ní vidí příležitost do budoucna. Pro úspěšnou aplikaci sdílené a cirkulární ekonomiky do tohoto sektoru je však zapotřebí místo, kde se bude centralizovat nabídka a poptávka – online platformu. Přítomnost platformy je podstatný krok pro zavedení sdílené a cirkulární ekonomiky do lesnicko-dřevařského sektoru.

6 ZÁVĚR

Definice sdílené ekonomiky není jednotná a vyskytuje se velké množství rozdílných pohledů. Pro lepší pochopení sdílené ekonomiky je nutné rozlišovat dvě základní rozdělení. Prvním je společná spotřeba. Ta zahrnuje občasnou výpomoc zejména v rodinách a komunitách. Transakce jsou obvykle bezúplatné, poskytovatelé a odběratelé aktiv se znají. Domluvení transakce probíhá na základě přímé komunikace. Tato činnost je označovaná také jako pravé sdílení, posiluje důvěru a sociální vztahy. Druhým pojetím je podnikání ve sdílené ekonomice. Mezi poskytovatele a odběratele aktiv obvykle jako prostředník vstupuje online platforma. Transakce probíhají za úplatu, tedy na komerční bázi. Její charakter je příležitostný až trvalý.

Sdílená ekonomika se neomezuje na žádné konkrétní odvětví. Lze jí uplatnit téměř v jakémkoliv segmentu a lesnicko-dřevařský sektor je jednou z oblastí, kde je možné principy sdílené ekonomiky aplikovat. Důležité je rozlišovat modely sdílení, které sdílenou ekonomiku více specializují. Nejrozšířenějším modelem sdílení je P2P, vztah jednotlivce, který vlastní aktiva, s klientem, který je krátkodobě poptává. Online platformy zde mají klíčové postavení. B2C sdílení je model, kde poskytovatel služby vlastní aktiva a zároveň spravuje platformu. B2B sdílení umožňuje sdílet nevyužitá aktiva mezi společnostmi, především tomuto modelu je v praktické části bakalářské práce věnována zvýšená pozornost.

Za velkou výhodou, kterou sdílená ekonomika přináší, lze považovat snižování transakčních nákladů. Online platforma usnadňuje pružný střet nabídky a poptávky a tím šetří čas a úsilí zapojených subjektů. Sdílená ekonomika využívá již vyrobené statky, oživuje je a zvyšuje jejich hodnotu. Tím snižuje závislost na omezených zdrojích. Za hlavní limit a rezervu se obecně označuje nedostatečná právní úprava v oblasti sdílené ekonomiky. To je důvod, proč zaznívají hlasy po její regulaci. Příčinou tohoto nedostatku jsou občasná kontroverze, které se vyskytují zejména v rozšířeném modelu P2P. Samostatný vývoj a seberegulace však může zároveň působit jako atraktivní prvek pro vstup subjektů do sdílené ekonomiky. Nadále je očekáván její růst.

Cirkulární ekonomika se snaží reagovat na zvyšující se spotřebu a čerpání zdrojů. Největší výzvou je odstup od lineární ekonomiky a přechod na oběhové

hospodářství. Zavádění principů cirkulární ekonomiky přináší podnikům větší materiálovou soběstačnost a zvýšení nezávislosti na omezených zdrojích. Vhodnou cestou může být vyšší recyklace a opětovné zapojení odpadu do procesu výroby. Klíčem je začít vnímat odpad jako zdroj. Případně svůj odpad poskytnout jiné společnosti, která ho může využít jako vstupní materiál. Společnosti lesnicko-dřevařského sektoru nahlíží na odpad zpravidla jako na vedlejší produkt, případně jako na druhotnou surovinu, která opět vstupuje do procesu výroby. Důležitým konceptem pro budoucí aplikaci principů cirkulární ekonomiky na území Evropské unie je Akční plán oběhového hospodářství od Evropské komise, který se zaměřuje na konkrétní průmyslová odvětví.

Dotazníkové šetření poskytlo důležitý souhrn odpovědí, které přibližují současný pohled na sdílenou a cirkulární ekonomiku v lesnicko-dřevařském sektoru. Celkem bylo dotazováno 109 respondentů. Dotazováni byli kompetentní řídicí pracovníci, jejichž odpovědi vypovídají o směru, jakým se jejich podniky ubírají v oblasti zavádění inovací a nových ekonomických principů. V celkovém souhrnu pak lze zjištěné výsledky aplikovat na celý sektor.

V lesnicko-dřevařském sektoru lze principy sdílení použít zejména v modelu B2B. Transakce typu B2B, tedy mezi společnostmi, již probíhají u 85 % dotazovaných společností. 42 % respondentů uvádí, že právě jiná společnost je nejčastěji jejich zákazníkem. Dostatek obchodních partnerů v rovině B2B je důležitým prvkem pro úspěšné transakce ve sdílené ekonomice.

O sdílené ekonomice má povědomí 64 % dotazovaných a přímo ve svém odvětví se s ní setkala 33 %. Pro účely bakalářské práce byly vybrány tyto předměty sdílení: sdílené využití majetku, volné výrobní kapacity a lidské zdroje. Největší zájem byl o oblast volných výrobních kapacit, 52 respondentů jako poskytovatelé a 45 respondentů jako odběratelé. Následovala oblast lidských zdrojů, 62 respondentů by z pozice odběratelů měli zájem o zaměstnance. Majetek by sdílelo 63 respondentů, 32 na straně poskytovatelů a 31 na straně odběratelů. 70 dotazovaných respondentů by měli zájem o podílení se na společném nákupu s obchodními partnery.

O cirkulární ekonomice má povědomí 62 % dotazovaných a přímo ve svém odvětví se s ní setkalo 55 %. Zájem efektivně využívat veškerý oběh svého materiálu má 58 %, o této možnosti dosud neuvažovalo 37 %. Nejčastějším odpadem/vedlejším produktem jsou piliny a hobliny, uvedlo to 65 respondentů. Následují odřezky – 48 odpovědí, kůra – 43 odpovědí a dřevní hmota – 41 odpovědí. Následovala otázka na nakládání s odpadem – energetické využití zvolilo 63 respondentů, prodej jiným podnikatelským subjektům zvolilo 52 dotazovaných a 38 respondentů odpad třídí ve sběrných dvorech, výkupnách apod. Vlastní recyklaci a následné využití, například jako nový vstupní materiál, zvolilo 26 respondentů.

Důležitou součástí transakcí je online platforma, tedy místo, kde by se poskytovatelé a odběratelé scházeli za účelem vykonání transakce. 28 % respondentů by mělo zájem zapojit se do online platformy, naproti tomu 25 % by zájem nemělo. 47 % respondentů zůstalo nerozhodnutých. Pro úspěšné fungování sdílené ekonomiky je ovšem zapotřebí co nejvíce obchodních partnerů.

Nejčastějším pozitivem, které respondenti uvedli, je snižování nákladů – 78 odpovědí. Konkrétně se jedná o snižování transakčních a provozních nákladů. Společný nákup může snižovat rovněž náklady z rozsahu. Skutečnost, že společnosti za největší přínos sdílené a cirkulární ekonomiky považují snižování nákladů, je velmi důležitá a může hrát při rozhodování o zapojení do sdílené a cirkulární ekonomiky významnou roli.

Zodpovědný přístup k životnímu prostředí jako přínos uvedlo 54 respondentů a efektivní využívání omezených zdrojů uvedlo 42 respondentů. Přínosy, související se životním prostředím, jsou pro dotazované zástupce společností důležité. Společnosti prokázaly, že trvale udržitelný rozvoj není pouze pojem a image podniku, ale skutečný zájem, jak přistupovat k řízení společnosti.

Efektivní využívání odpadu je důležité pro 41 respondentů. Unikátní zvláštností lesní výroby je mimořádně dlouhá výrobní doba. To je jeden z hlavních důvodů, proč by mělo být dříví co nejefektivněji zpracováno. Online platforma může být jedním ze způsobů, jak najít vhodného odběratele a odpadu přidat hodnotu.

Za největší limity a rezervy pokládají nedostatek potenciálních partnerů – 50 odpovědí, starost o svá pronajatá aktiva jiným subjektům – 42 odpovědí a nedůvěru k obchodním partnerům – 41 odpovědí. Nedostatečná legislativa v oblasti sdílené a cirkulární ekonomika představuje limit pro 25 respondentů.

Sdílená a cirkulární ekonomika v lesnicko-dřevařském sektoru se zabývá principy, které splňují koncept trvale udržitelného rozvoje. Ekonomická prosperita je splněna prostřednictvím snižování nákladů, zvýšením výrobního procesu a přístupu k novým obchodním partnerům a zákazníkům. Zodpovědný přístup k životnímu prostředí ovlivňuje šetrné zacházení s omezenými zdroji a efektivní nakládání s odpadem. Sociální vztahy posiluje vzájemné sdílení a důvěra mezi obchodními partnery.

I to jsou důvody, proč většina dotazovaných spatřuje ve sdílené a cirkulární ekonomice pozitivní příležitost pro svoji společnost. Sdílenou ekonomiku pokládá 66 % respondentů za pozitivní příležitost (z toho 15 % ano, 51 % spíše ano). Cirkulární ekonomiku pokládá 68 % respondentů za pozitivní příležitost (z toho 31 % ano, 37 % spíše ano). Na základě odpovědí je možné pozorovat, že lesnicko-dřevařský sektor má potenciál uplatňovat inovace v podobě principů sdílené a cirkulární ekonomiky.

7 SEZNAM LITERATURY A POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. **BELK, Russell.** Why Not Share Rather than Own? *ResearchGate GmbH*. [Online] 5 2007. [Citace: 15. 3 2021.]
https://www.researchgate.net/publication/258125200_Why_Not_Share_Rather_than_Own.
2. **VEBER, Jaromír.** *Digitalizace ekonomiky a společnosti: výhody, rizika, příležitosti*. Praha : Albatros, 2018. ISBN 978-80-7261-554-4.
3. **PICHT, Jan; BOHÁČ, Radim; MORÁVEK, Jakub, eds.** *Sdílená ekonomika - sdílený právní problém?* Praha : Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-874-2.
4. **BRKLJAC, Milan; SUDAREVIC, Tomislav J.** Sharing Economy and „Industry 4.0“ as the Business Environment of Millennial Generation - a Marketing Perspective. *ResearchGate GmbH*. [Online] 1 2018. [Citace: 15. 3 2021.]
https://www.researchgate.net/publication/329462690_Sharing_Economy_and_Industry_40_as_the_Business_Environment_of_Millennial_Generation_-_a_Marketing_Perspective.
5. **HU, Ming (Ed.).** *Sharing Economy. Making Supply Meet Demand*. Cham : Springer, 2019. ISBN 978-3-030-01862-7.
6. **ÚŘAD VLÁDY ČR.** Analýza sdílené ekonomiky a digitální platform: Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR. *Úřad vlády České republiky*. [Online] 2017. [Citace: 17. 3 2021.] [ps://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_4_Material_Analyza.pdf](https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_4_Material_Analyza.pdf).
7. **EVROPSKÁ KOMISE.** Sdělení komise evropskému parlamentu, radě, evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů: Evropský program pro ekonomiku sdílení. *Evropská komise, Brusel*. [Online] 6 2016. [Citace: 16. 3 2021.]
<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/CS/COM-2016-356-F1-CS-MAIN-PART-1.PDF>.
8. **STEPHANY, Alex.** *The Business of Sharing: Making it in the New Sharing Economy*. New York : Palgrave and Macmillan, 2015. ISBN 978-1-349-47762-3.
9. **DEGRYSE, Christophe.** Digitalisation of the Economy and its Impact on Labour Markets. *ResearchGate GmbH*. [Online] 2 2016. [Citace: 18. 3 2021.]
https://www.researchgate.net/publication/297392058_Digitalisation_of_the_Economy_and_its_Impact_on_Labour_Markets.

10. **CHOVANCULIAK, Róbert.** *Pokrok bez povolení.* Praha : Grada, 2020. ISBN 978-80-271-1755-0 .
11. **LANGEROVÁ, Jana.** Co je to gig ekonomika a jak to s ní u nás vypadá? *Podnikatel.cz.* [Online] 10 2018. [Citace: 23. 3 2021.]
<https://www.podnikatel.cz/clanky/co-je-to-gig-ekonomika-a-jak-to-s-ni-u-nas-vypada/>.
12. **BERG, Janine; DE STEFANO, Valerio.** Regulating work in the ‘gig economy’. *iloblog.org.* [Online] 7 2015. [Citace: 23. 3 2021.]
<https://iloblog.org/2015/07/10/regulating-work-in-the-gig-economy/>.
13. **KRULIŠ, Kryštof.** Sdílená ekonomika v době chytrých měst – výzvy a doporučení. *EURACTIV.cz.* [Online] 7 2018. [Citace: 24. 3 2021.]
<https://euractiv.cz/section/prumysl-a-technologie/opinion/sdilena-ekonomika-v-dobe-chytrych-mest-vyzvy-a-doporuceni/>.
14. **MAREK, David; a kol.** Sdílená ekonomika - Bohatství bez vlastnictví. *Deloitte.* [Online] 2017. [Citace: 26. 3 2021.]
<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUK EwipqOXNyIPwAhVVPuwKHximCVoQFjAAegQIBBAD&url=https%3A%2F%2Fwww2.deloitte.com%2Fcontent%2Fdam%2FDeloitte%2Fczech%2FDocuments%2Fdeloitte-analytics%2FSdilena-ekonomika.pdf&usq=AOvVaw3EI4Fox>.
15. **KNEBLÍKOVÁ, Markéta.** Zájem o sdílenou ekonomiku roste, vyzkoušel ji už každý třetí Čech. *ipsos.cz.* [Online] 1 2020. [Citace: 24. 3 2021.]
<https://www.ipsos.com/cs-cz/zajem-o-sdilenu-ekonomiku-roste-vyzkousel-ji-uz-kazdy-treti-cech>.
16. *uniqway.cz.* [Online] [Citace: 23. 3 2021.] <https://www.uniqway.cz/about>.
17. *rekola.cz.* [Online] [Citace: 23. 3 2021.] <https://www.rekola.cz/pribeh-rekol> .
18. *airbnb.com.* [Online] [Citace: 23. 3 2021.] <https://news.airbnb.com/about-us/>.
19. *couchsurfing.com.* [Online] [Citace: 23. 3 2021.]
<https://about.couchsurfing.com/about/about-us/> .
20. **DEMARY, Vera.** Competition in the Sharing Economy. *ResearchGate GmbH.* [Online] 7 2015. [Citace: 27. 3 2021.]
https://www.researchgate.net/publication/290096428_Compensation_in_the_Sharing_Economy.

21. **BROOKS, Chad.** The State of the B2B Sharing Economy. *business.com*. [Online] 6 2017. [Citace: 28. 3 2021.] <https://www.business.com/articles/b2b-sharing-economy/> .
22. **SCULLEY, Arthur B.; WOODS, Wiliam A.;** . *B2B internetové tržiště*. Praha : Grada, 2001. ISBN 80-247-0081-6.
23. Transakční náklady. *managementmania.com*. [Online] [Citace: 27. 3 2021.] <https://managementmania.com/cs/transakcni-naklady>.
24. Výhody a nevýhody sdílené ekonomiky. *flexioffice.cz*. [Online] 9 2018. [Citace: 27. 3 2021.] <https://www.flexioffice.cz/vyhody-a-nevyhody-sdilene-ekonomiky>.
25. **SCHOLZOVÁ, Lucie.** Dvě tváře sdílené ekonomiky. *medium.com*. [Online] 1 2019. [Citace: 27. 3 2021.] <https://medium.com/edtech-kisk/dv%C4%9B-tv%C3%A1%C5%99e-sd%C3%ADlen%C3%A9-ekonomiky-8f83930765a>.
26. **PICHT, Jan; BOHÁČ, Radim; MORÁVEK, Jakub, eds.** *Sdílená ekonomika tři roky poté - závěry a perspektivy*. Praha : Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-591-0.
27. **RYCHLÍKOVÁ, Apolena.** Airbnb. Blíží se konec jednoho mýtu o „sdílené ekonomice“? . *irozhlas.cz*. [Online] 5 2019. [Citace: 28. 3 2021.] https://www.irozhlas.cz/komentare/airbnb-sdilena-ekonomika-rychlikova-komentar-praha_1905141756_pak .
28. **ALBINSSON, Pia A. a PERERA, B. Yasanthi.** *The Rise of the Sharing Economy: Exploring the Challenges and Opportunities of Collaborative Consumption*. Santa Barbara : Praeger, 2018. ISBN 978-1-4408-5186-2.
29. Doporučení pro rozvoj sdílené ekonomiky. *Hospodářská komora České republiky*. [Online] 3 2018. [Citace: 28. 3 2021.] https://www.komora.cz/press_release/hospodarska-komora-predstavila-50-doporuceni-rozvoj-sdilene-ekonomiky-ceske-republice/.
30. **GHOSH, Sadhan Kumar.** *Circular Economy: Global Perspective*. Singapore : Springer, 2020. ISBN 978-981-15-1052-6.
31. Cirkulární ekonomika. *incien.org*. [Online] 2019. [Citace: 30. 3 2021.] <https://incien.org/cirkularni-ekonomika/>.
32. **BHALLA, Shalini Goyal.** *Circular Economy- (Re) Emerging Movement*. Gurugram : Invincible Publishers, 2020. ISBN 978-81-949243-9-5.

33. **KIRCHHERR, Julian; REIKE, Denise; HEKKERT, M.P.** Conceptualizing the Circular Economy: An Analysis of 114 Definitions. *ResearchGate GmbH*. [Online] 1 2017. [Citace: 30. 3 2021.]
https://www.researchgate.net/publication/320074659_Conceptualizing_the_Circular_Economy_An_Analysis_of_114_Definitions.
34. Cirkulární Česko 2. *jic.cz*. [Online] 9 2019. [Citace: 30. 3 2021.]
<https://incien.org/cirkularni-ekonomika/>.
35. **BUREŠ, Michal.** Cirkulární ekonomika přišla do Česka. *finance.cz*. [Online] 10. 10 2019. [Citace: 1. 4 2021.] <https://www.finance.cz/528474-trendy-v-ceske-ekonomice/>.
36. Changing how we produce and consume: New Circular Economy Action Plan shows the way to a climate-neutral, competitive economy of empowered consumers. *ec.europa.eu*. [Online] 11. 3 2020. [Citace: 1. 4 2021.]
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_420.
37. Udržitelný rozvoj. *Ministerstvo životního prostředí*. [Online] 2020. [Citace: 1. 4 2021.] https://www.mzp.cz/cz/udrzitelny_rozvoj.
38. **PRÁŠKOVÁ, Dagmar.** Co je to bioekonomika a může být cirkulární? *zajimej.se*. [Online] 30. 7 2020. [Citace: 2. 4 2021.] <https://zajimej.se/co-je-to-bioekonomika-a-muze-byt-cirkularni/>.
39. **HÁJEK, Miroslav.** Bioekonomika a cirkulární ekonomika. *euractiv.cz*. [Online] 20. 10 2018. [Citace: 2. 4 2021.] <https://euractiv.cz/section/prumysl-a-inovace/opinion/bioekonomika-a-cirkularni-ekonomika/>.
40. **TOPPINEN, Anne; DÁMATO, Dalia; STERN, Tobias.** Forest-based circular bioeconomy: matching sustainability challenges and novel business opportunities? *ResearchGate GmbH*. [Online] 9 2019. [Citace: 30. 3 2021.]
https://www.researchgate.net/publication/336998315_Forest-based_circular_bioeconomy_matching_sustainability_challenges_and_novel_business_opportunities.
41. **PRÁŠKOVÁ MILEROVÁ, Dagmar; ZEDNÍČEK, Pavel; JONÁŠOVÁ, Soňa.** Bioekonomika a cirkulární ekonomika. *hub.cirkularnicesko.cz*. [Online] 11 2019. [Citace: 2. 4 2021.] https://hub.cirkularnicesko.cz/wp-content/uploads/2020/01/11_info_Bioekonomika_a_cirkularni_ekonomika.pdf.
42. Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2019. *Ministerstvo zemědělství*. [Online] 12 2019. [Citace: 2. 4 2021.]
http://www.uhul.cz/images/ke_stazeni/zelenazprava/ZZ_2019.pdf.

-
43. CYRKL Zdrojová platforma, s.r.o. *cyrkl.com*. [Online] [Citace: 3. 4 2021.]
<https://www.cyrkl.com/cs/o-nas>.
44. **PRÁŠKOVÁ MILEROVÁ, Dagmar, JONÁŠ, Ondřej a JONÁŠOVÁ, Soňa.** Bioekonomika a její materiály: DŘEVO. *hub.cirkularnicesko.cz*. [Online] 2 2020. [Citace: 3. 4 2021.] https://hub.cirkularnicesko.cz/wp-content/uploads/2020/03/Infolist_Dr%CC%8Cevo_sj.pdf.
45. **KESELY, Andrej.** *nace.cz*. [Online] 2018. [Citace: 3. 4 2021.]
http://www.nace.cz/?fbclid=IwAR33_fHMufZV-l9h4ciREzDc3zs2pjpOG0RqeUFotN255jxTxIdjXlpLw.
46. ZYNCTOS Consulting s.r.o. *myb3b.com*. [Online] 2021. [Citace: 4. 4 2021.]
<https://myb3b.com/?lang=CZ>.
47. **Evropská komise.** Mikropodniky, malé a střední podniky: definice a oblast působnosti. *publications.europa.eu*. [Online] 11. 1 2016. [Citace: 3. 4 2021.]
http://publications.europa.eu/resource/cellar/1bd0c013-0ba3-4549-b879-0ed797389fa1.0001.02/DOC_2.

8 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 – dotazník

Příloha 1 – dotazník**1. Vyberte prosím, dle kategorií CZ NACE, čím se Vaše společnost zabývá:**

Možnost více odpovědí:

- Lesní hospodářství a jiné činnosti v oblasti lesnictví
- Těžba dřeva
- Sběr a získávání volně rostoucích plodů a materiálů, kromě dřeva
- Podpůrné činnosti pro lesnictví (zahrnuje: evidence dřevin, poradenství v oboru lesnictví, hodnocení dřeva, kontrola a regulace škůdců, apod.)
- Výroba pilařská a impregnace dřeva
- Výroba dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků, kromě nábytku
- Výroba nábytku
- Výroba buničiny, papíru a lepenky
- Stavebnictví
- Jiné:

2. Kolik má Vaše společnost zaměstnanců?

- 1–9 (mikropodniky)
- 10–49 (malé podniky)
- 50–99 (střední podniky)
- 100–249 (střední podniky)
- 250 a více (velké podniky)

3. Kde Vaše společnost sídlí?

- Hlavní město Praha
- Středočeský kraj
- Jihočeský kraj
- Plzeňský kraj
- Karlovarský kraj
- Ústecký kraj
- Liberecký kraj
- Královéhradecký kraj
- Pardubický kraj
- Kraj Vysočina
- Jihomoravský kraj
- Olomoucký kraj
- Zlínský kraj
- Moravskoslezský kraj

4. Kdo je Vaším nejčastějším zákazníkem?

- Individuální spotřebitel
- Společnost (model B2B – obchodní vztah mezi společnostmi)
- Kombinace obou typů

5. Máte povědomí o cirkulární ekonomice?

- Ano
- Ne

6. Setkali jste se již s cirkulární ekonomikou ve Vašem odvětví?

- Ano
- Ne

7. Máte zájem naplno a efektivně využívat veškerý oběh Vašeho materiálu?

- Ano
- Ne
- Dosud jsem neuvažoval

8. Jaký odpad se ve Vaší společnosti nejčastěji produkuje?

Možnost více možností:

- Neprodukuje odpad
- Odřezky
- Piliny a hobliny
- Kůra
- Odpadní dřevní hmota (nehroubí, pařezy, prořezávka apod.)
- Odpadní zbytky ze stavebně truhlářské a tesařské výroby
- Dřevo, dřevotřískové desky a dýhy obsahující nebezpečné látky
- Odpadní plasty
- Kovové odpady
- Odpad rostlinných pletiv (plevel, tráva, listí, jehličí apod.)
- Odpad živočišných tkání
- Olej a kapalná paliva
- Agrochemické odpady (hnojiva, pesticidy, repelenty apod., včetně obalů)
- Odpady z impregnace dřeva
- Jiné:

9. Jak se svým odpadem nakládáte?

Možnost více odpovědí:

- Třídění (sběrné dvory, výkupny apod.)
- Prodej jiným podnikatelským subjektům
- Prodej individuálním spotřebitelům
- Bioodpad (kompostování apod.)
- Energetické využití (palivo – štěpka apod.)
- Likvidace nebezpečného odpadu
- Vlastní recyklace a využití (např. jako nový vstupní materiál):

10. Spatřujete v cirkulární ekonomice pozitivní příležitost pro Vaši společnost?

- Ano
- Spíše ano

- Spíše ne
- Ne

11. Máte povědomí o sdílené ekonomice?

- Ano
- Ne

12. Setkali jste se již se sdílenou ekonomikou ve Vašem odvětví?

- Ano
- Ne

13. Byli byste ochotni stát se poskytovateli či odběrateli služeb v těchto oblastech sdílené ekonomiky?

- Možnost zaškrtnutí žádné, jedné i obou možností

	poskytovatel	odběratel
<i>sdílené využití majetku</i>		
<i>volné výrobní kapacity</i>		
<i>lidské zdroje</i>		

14. Měli byste zájem podílet se s obchodními partnery na společném nákupu?

- Ano
- Ne

15. Spatřujete ve sdílené ekonomice pozitivní příležitost pro Vaši společnost?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

16. Uvažovali byste o zapojení do online platformy věnující se sdílené a cirkulární ekonomice?

- Ano
- Ne
- Nevím

17. Jaké pozitiva spatřujete na principech sdílené a cirkulární ekonomiky?

Možnost více odpovědí:

- Snižování nákladů
- Poznání nových obchodních partnerů
- Přístup k novým zákazníkům
- Přístup k nové obchodní činnosti
- Zvýšení výrobního procesu a produkce
- Zjednodušené získání obtížněji dostupného hmotného majetku, výrobních kapacit apod.
- Zodpovědný přístup k životnímu prostředí
- Efektivní využívání omezených zdrojů
- Vytváření nových pracovních pozic
- Efektivní využívání odpadu
- Pružnost a časová úspora
- Růst menších společností
- Nespatřuji
- Jiné:

18. Kde spatřujete limity a rezervy sdílené a cirkulární ekonomiky?

Možnost více odpovědí:

- Nedostatek obchodních partnerů
- Nedůvěra k obchodním partnerům
- Nedůvěra k online platformě
- Starost o svá pronajatá aktiva
- Zvýšená zodpovědnost při užívání pronajatých aktiv od jiných subjektů
- Spolupráce s konkurencí
- Nedostatečná legislativa v oblasti sdílené a cirkulární ekonomiky
- Nedostatek času a prostředků
- Nárůst konkurence
- Nespatřuji
- Jiné:

19. Prostor pro Vaše názory.

- hodnocení a zpětná vazba, bližší pohled na sdílenou a cirkulární ekonomiky, návrhy na zlepšení dotazníku apod.